

RÖTT

NUMMER 2/2021

KRÖNIKA

*"Jag undrar
vad hon
skulle sagt
om Svenonius
härjningar
i Stockholms-
vården..?"*

BETLEHEM ISAAK

Den ofrivilliga aktivisten

**Mardrömmen
som heter
marknadshyror**

**Vad har gått
snett med fisket
i Simrishamn?**

**Gudrun Nordborg
om mäns våld
mot kvinnor**

**Nyliberalismen
är feminismens
fiende**





FOTO: HASSE HEDSTRÖM

4

Marknadshyror

Rött träffar mamman Lena Redebjörk, nätverket Ort till ort och Momodou Malcolm Jallow och pratar hemlöshet, slumvärdar och marknadshyror.



ILLUSTRATION: KARIN SÖDERQVIST

32

Feminismens fiende

Evelina Johansson Wilén, lektor i genusvetenskap, pratar om vad som händer med det feministiska uppdraget i en tid som präglas av nyliberalism.



FOTO: EMMA LISA PAULY

24

Orolig för sin bygd

Rött möter arbetare inom fiskeindustrin i Simrishamn och undersöker politiken och de säljbara sillkvoterna som förändrat hela fiskenäringen.



Då blev jag hastigt till rodnande konfirmand när Inga-Lisa brassade på med grovheter mot högern, gamla chefer, fan och hans mormors mesiga sossar.

Håkan Blomqvist, sidan 9



Hör av dig till Rött!

Har du idéer på intressanta uppslag som skulle passa för Rött? Har ni gjort något spännande på din ort? Har du åsikter om tidningens innehåll och utseende? Hör av dig och berätta!

Åsa Mattsson, t.f. redaktör
asa.mattsson@riksdagen.se



Har du frågor om ditt medlemskap? Behöver du adressändra eller vill du inte ha tidningen? Kontakta medlemsservice på:
072 217 57 23
medlemsservice@vansterpartiet.se

Vilka är det som ska flytta?

Den 31 maj får vi se hur utredningsförslaget om marknadshyror ser ut. Då får vi se vilka som regeringen och deras nyliberala stödpartier C och L anser är de som ska behöva flytta.

Det är ingen vild gissning att det är ensamstående mammor, fattiga pensionärer, nya svenskar och unga vuxna som knappt får ihop till hyran ens nu, på sina tillfälliga påhugg i gig-ekonomin.

Vänsterpartiets blickar går någon helt annanstans. Till en papperstugg i Rosenbad.

Dit borde det hotfulla förslaget om marknadshyror redan ha flyttat.

Istället envisas alltså S-MP-regeringen att låta marknadsmekanismerna ta tag i hyresgästernas liv och kasta ut de hyresgäster från sina hem som inte har råd med 30-50 procent högre hyra.

Frågan om marknadshyror är tillsammans med frågan om arbetsrätten så viktig för oss att vi dragit våra röda linjer precis just där.

Därför har vi också kampanjat under våren, och vi fortsätter göra det under parollen ”Stoppa hyreschocken – nej till marknadshyror”.

Redan på 1800-talet under industrialiseringen började det vi idag kallar gentrifiering; De som inte kan betala drivs bort från sina kvarter i städerna för att ge plats åt dem som genererar högre vinster till mark- och fastighetsägare.

Marknadshyror är att ta ännu ett steg i segregationen av samhället. Regeringen ursäktar sig med att utredningen i första hand riktar sig till nyproduktion, men hela syftet är att använda januariavtalets punkt 44 för att sätta hela hyressättnings-systemet ur spel. Landets tre miljoner hyresgäster förlorar rätten att förhandla och makten över hyran går helt till fastighetsägarna.

Marknadshyror skulle också leda till ökad trångboddhet och behov av ekonomiskt bistånd men ändå öka antalet vräkningar som ett resultat av att många inte har råd att betala de höjda hyrorna.

Den här utstötningsprocessen sker dessutom under eskalerande pandemi när många mist sitt arbete och känner stor oro för framtiden. Men om regeringen Löfven hade tänkt att det här utredningsförslaget skulle kunna smygas igenom har de tänkt rejält fel.

Vi alla tillsammans tänker inte tåga still. Låt oss visa dem att vi verkligen menar allvar.

För Vänsterpartiet är bostaden en social rättighet. Alla ska ha råd med ett bra hem med rimlig hyra.

Vi flyttar inte.

Alla ska ha råd med ett bra hem med rimlig hyra. Vi flyttar inte.

ARON ETZLER



Ensamstående mamman Lena:

- Med marknadshyror får jag aldrig ett förstahandskontrakt

Lena Redebjörk och hennes tre yngsta barn stod utan bostad och var precis på väg att flytta in på ett vandrarhem när Stadsmissionen meddelade att hon fått ett tvåårskontrakt i ett rivningshus på Torsgränd i Stockholm.

De senaste två åren är första gången på mer än tio år som Lena Redebjörk haft ett boende som känns som hennes eget. Men i oktober i år sägs kontraktet upp.

– Jag älskar den här lägenheten. För första gången på länge har jag vågat inreda lite. När man flyttar runt så mycket som vi har gjort kan man inte ha en massa möbler, så jag brukade sova på golvet. Nu har jag en dubbelsäng där jag och de minsta barnen sover. Jag har fortfarande inte riktigt vågat sätta upp saker, berättar Lena Redebjörk.

Lena, som nu är trettioåttårig, har levt utan eget boende i mer än femton år.

– Jag flyttade från Karlskrona när jag var tjugotre. Min storebror dog när jag var tretton, sen blev livet aldrig riktigt likt igen. Mamma dog i cancer tio år senare, sedan både mormor och morfar på bara ett par månader. Jag bad socialen om att få ta över vårdnaden om min lillebror som var sju, men de sa nej. Efter det stod jag inte ut med att stanna kvar. Jag hade inget kvar där längre.

Istället blev det en flytt till Nyköping, där pappan till Lenas två barn hade sin familj. Men skulder och betalningsanmärkningar hon dragit på sig när livet var som mörkast gjorde det omöjligt för henne att få ett förstahandskontrakt. Trots att hon arbetade heltid och ofta mer än så blev den enda möjligheten för familjen ett så kallat kommunkontrakt, en kortsiktig boendelösning förmedlad av socialtjänsten.

– Det är meningen att det ska leda till ett eget boende, ett förstahandskontrakt, men vi verkar ha blivit bortglömda. Vi hade tak över huvudet, men vi var på undantag. Vi hade inget eget och jag trivdes inte i området, säger Lena.

Arbetade på tre olika jobb

I nästan tio år blev familjen kvar i kommunkontraktet innan Lena bestämde sig för att chansa i en större stad. I Stockholm fanns möjligheter som hägrade, fler jobb och fler lägenheter. Det blev inte bättre.

– Det finns lediga hyresrätter i Stockholm; Blocket är fullt av lägenhetsannonser. Men alla vill tjäna pengar på sin lägenhet. Istället för att släppa en lägenhet de inte bor i så hyr folk ut år efter år, och tar mycket mer i hyra än vad lägenheten är värd. Jag har betalat 15 000 kronor i hyra, 18 000 till och med. På Blocket är det redan marknadshyror som gäller, den som hyr ut tar precis hur mycket betalt de vill. Jag är livrädd för att det ska bli så med förstahandskontrakt också, då kommer jag aldrig kunna få en lägenhet.

– Jag blev erbjuden att köpa ett hyreskontrakt svart för en kvarts miljon. Jag är så desperat att jag hade gjort det om jag haft pengarna, men jag förstår inte varför det måste vara så här. Varför måste man utnyttja oss som redan har det svårt?

I Stockholm arbetade hon på tre jobb – sin fasta tjänst som boendestödare på ett LSS-boende, extra som servitris, då och då natt på ett psykiatriskt boende. Hennes äldsta barn, som fyllt tjugotvå och bor i ett eget studentboende, hjälpte till



Osäkerhet. Kringflackandet mellan tillfälliga hem tär hårt på Lenas familj.

med de yngre syskonen. Nu är Lena inne på andra året av en skuldsanering, något som var omöjligt under åren hon bodde som inneboende eller med svartkontrakt.

– Hyrorna jag betalade var så höga att jag aldrig hade nog med pengar kvar för att kronofogden skulle gå med på en skuldsanering, trots att jag jobbade jämt. Jag kunde inte få bostadsbidrag heller, eftersom jag aldrig hade ett ordentligt kontrakt, säger Lena.

Värst för barnen

Tvåårskontraktet på Torsgränd blev en oas i öknen för henne och barnen. Hennes näst äldsta barn kunde för första gången få ett eget rum, och hennes treåring började i förskolan alldeles i närheten.

– Det är för barnen flyttandet är värst. När vi flyttade hit hade min yngsta son redan hunnit gå på tre olika förskolor. Han ville inte bli lämnad, vågade inte ty sig till personalen och fick ofta vredesutbrott. Nu när han fått lugn och ro är han så mycket lugnare och tryggare, berättar Lena.

Men i oktober är andrummet slut och det är tillbaks till vandrarhem och svartkontrakt för familjen.

– Osäkerheten är det värsta, att inte kunna planera. Kommer barnen kunna gå kvar på skola och förskola? Min yngsta dotter borde skrivas in i förskolekön, men jag vet inte var vi kommer bo

*"Det är för barnen
flyttandet är värst.
När vi flyttade hit
hade min yngsta son
redan hunnit gå på
tre olika förskolor."*



För dyrt. Bostadsmarknaden är redan skrämmande svår för dem som inte har råd och hamnat utanför, berättar Lena Redebjörk.

i höst. Och själv, kommer jag kunna sköta jobbet? Jag skulle vilja plugga nån gång i framtiden, men kommer jag någonsin ha råd?

Lena Redebjörk lever i det som kallas strukturell hemlöshet. Hennes problem är alltså inte orsakade av psykisk sjukdom eller drogmissbruk, utan av sättet bostadspolitiken är strukturerad. Det är en växande grupp enligt Anders Mattsson, sextio år, som också lever i hemlöshet.

– Vi blir fler och fler. Jag känner till hundratals här i Stockholm. Speciellt äldre kvinnor blir fler, de hamnar på gatan efter att deras män har dött och de själva inte haft råd att betala hyran, förklarar han.

Hemlös efter skilsmässa

Anders Mattsson hamnade i hemlösheten efter en skilsmässa. Han hade en skatteskuld efter att ha avvecklat sin snickerifirma, och det stängde porten in till bostadsmarknaden.

– När vi skildes tyckte jag att min fru kunde behålla lägenheten, att det skulle bli bäst för barnen. Själv tänkte jag skaffa mig en hyresrätt, men att få ett förstahandskontrakt var helt omöjligt. Jag hade inte koll på hur hårda kraven för att få en lägenhet hade blivit, säger Anders.

Han fick ett andrahandskontrakt, men när personen han hyrt av flyttade tillbaka stod han på gatan. Han bodde på hotell

eller vandrarhem medan han fortsatte leta boende, och snart hade sparpengarna sinat så att han inte ens hade råd att betala förskottshyra på ett andrahandskontrakt.

– Sedan dess har jag bott på gatan, 24/7. Det tog emot att berätta för andra hur jag levde, speciellt för mina barn. Nu skäms jag inte längre, jag ser hur många vi är i samma situation.

– Jag har fortsatt jobba som plåtslagare och betalar av på min skatteskuld, men när man inte har någonstans att vila bränner man ut sig fort. Fyra till fem månader brukar jag klara, sedan är huvudet helt slut, säger Anders.

På Convictus Vardagsrummet på Södermalm får Anders möjlighet att duscha, tvätta kläder och vila en stund. Via socialen hade han kunnat få sovplats på ett härbärge och sedan kanske en så kallad träningslägenhet, men han valde hellre att sova på pendeltåg och bussar.

– Jag är en vanlig människa, jag behöver inte träna på att bo i lägenhet. Jag vill inte sitta på socialen med någon som dömer mig. Jag behöver bara få hyra en lägenhet, säger Anders.



Anders Mattsson.

TEXT: MARTIN THÅSTRÖM FOTO: HASSE HEDSTRÖM

Ort till Ort

Husby kämpar mot slumvårdarna

"Vi märkte snabbt att det var många som hade allvarliga klagomål på just Hemblas fastigheter."

Marknadshyrer

Det är en ljus vårvinterkväll i Husby och i Folkets hus har nätverket Ort till Ort styrelsemöte. Frågan ikväll är densamma som alltid - hur ska man bäst kunna hjälpa de boende i området att få upprättelse mot hyresvärderna Hembla?

I slutet av nittiotalet sålde Svenska bostäder av ungefär tusen lägenheter till ett privat bolag. De har sedan bytt ägare ett tiotal gånger, innan de slutligen köptes av Hembla AB, som 2020 var den hyresvärd i Stockholm med flest anmälda ärenden hos Hyresgästföreningen emot sig.

- Vi driver ett socialt center här i Folkets Husby, där folk kan komma och få rådgivning, i fackliga frågor, om sina kontakter med myndigheter eller sin hyresvärd. Vi märkte snabbt att det var många som hade allvarliga klagomål på just Hemblas fastigheter, berättar Ilhan Kellecioglu, som forskar i bostadsfrågor på Malmö universitet och är drivande i nätverket.

Många av de boende hade redan gjort felanmälningar till Hembla, men blev antingen ignorerade eller lovade hjälp som sedan aldrig kom. Eviga vattenskador och dålig ventilation ledde till fukt, mögel, dålig luft och lukt. Flera av de boende i Hemblas fastigheter hade drabbats av astma. En del av fastigheterna hade dessutom problem med skadedjur, men hyresvärderna vägrar ta ansvar för bekämpningen.



Nätverk. Ort till Orts styrelse samlas på tisdagar för att hitta sätt att engagera Husbyborna i kampen mot Hembla.

- Hembla tar inget ansvar alls för underhållet. Det här är gamla miljonprogramhus, och de behöver verkligen underhållas. Men de gör inga ordentliga renoveringar, inga stambyten till exempel, utan bara ytliga styckrenoveringar. Det är billigare för dem och går snabbare. Men de löser inga problem. Vattenskadorna fortsätter till exempel hända eftersom stammarna aldrig byts ut, fortsätter Ilhan.

Renoveringarna leder också till att hyran höjs kraftigt, ofta till det dubbla. Hembla planerar att ha renoverat alla lägenheterna inom tio år, vilket betyder att många av de som bor där idag inte kommer ha råd att bli kvar. Det skulle också kunna öppna upp för Hembla att i framtiden

införa marknadshyrer i de nyrenoverade lägenheterna.

Ort till Ort är inte de enda som protesterat mot hur Hembla missköter sitt uppdrag. FN:s rapportör i bostadsfrågor Leilani Farha har gjort det samma. Hon uttryckte 2019 sin oro för att deras affärsmodell kränker mänskliga rättigheter, i ett öppet brev till Margot Wallström. Ändå fick nyligen bolaget tillåtelse att bygga 600 nya lägenheter i Husby och i mars i år valdes Hembla och deras systerbolag Victoria Park in som associerade medlemmar i svenska allmännyttan.

För medlemmarna i Ort till Ort står det klart vad deras mål måste vara; att Hemblas fastigheter i Husby kommunaliseras. De ser det som det enda

sättet att få en hyresvärd som sätter de boende i centrum, och är beredd att ta ett långsiktigt ansvar. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Fi har alla lovat att det ska genomföras om de vinner en egen röd majoritet i Stockholm vid nästa val.

Tillsvidare fortsätter Ort till Ort att kämpa för sina grannar. Covidpandemin gör det svårt att hålla större möten och demonstrationer, men rådgivningen i Folkets hus fortsätter. På gårdsfikorna de ordnar får boende en chans att mötas och stärka varandra. Nätverket växer, och Hembla sätts under allt mer press. Snart är slumvårdarnas tid i Husby kanske förbi.

Text: **Martin Thåström**
Foto: **Hasse Hedström**

*"Vi vill framåt,
inte tillbaka till
systemet med
marknads-
hyror vi hade
för hundra
år sedan."*



Momodou Jallow: **Allas rätt att bo kräver att staten tar ansvar**

Momodou Malcolm Jallow är Vänsterpartiets bostadspolitiska talesperson. Han menar att dagens bostadspolitik sätter utsatta grupper i en omöjlig sits, och att vi måste tillbaka till synen på bostaden som en rättighet.

Berätta Momodou, varför har vi hemlösa småbarns-föräldrar och hyresrätter som förfaller i Sverige?

– Det började gå snett på nittioalet, under Bildt-regeringen. De tvingade igenom en nedläggning av Bostadsdepartementet och ersatte det med ett marknadsstyrt bostadsbyggande. Innan var tanken att staten ansvarade för att alla i Sverige hade ett drägligt boende, nu har man lagt det ansvaret på individen istället. Det är helt orimligt när det finns alldeles för få bostäder, och de som finns är alldeles för dyra.

– Tyvärr verkar både Socialdemokraterna och EU ha accepterat den modellen.

Hur ser bostadspolitiken ut idag, är vi på väg åt rätt håll?

– Nej, det är tyvärr helt tvärtom. Nittio procent av alla svenskar bor i kommuner med bostadsbrist och trångboddheten ökar. Boverket rapporterar att 462 000 hushåll bor för trångt.

– Även den strukturella hemlösheten ökar; vi hör om föräldrar med småbarn, som Lena, som är hemlösa helt enkelt för att de inte har råd att skaffa en bostad. Hur rimmar det med att vi skrivit under barnkonventionen, där det står att alla barn har rätt till ett tryggt boende? Dessutom vill januaripartierna införa marknadshyror, vilket vore katastrofalt.

Vad skulle det innebära om marknadshyror infördes?

– Det första vi kommer märka är kraftigt höjda hyror, ofta med femtio procent eller mer. Det drabbar alla hyresgäster, men mest de som redan är utsatta. Personer som halkat ur bostadsmarknaden, som Lena och Anders, kommer att bli helt chanslösa. Andra grupper, som ungdomar och nyanlända, kommer också få det mycket svårare.

Många pensionärer kommer också drabbas. De lever ofta redan på gränsen till fattigdom och klarar inte en så kraftig hyreshöjning. I förlängningen kommer vi att se värre segregation, större hemlöshet och mer fattigdom. Allt det här för att fylla fickorna på hyresvärdarna.

Vilken sorts bostadspolitik skulle Vänsterpartiet föra istället?

– Vi vill framåt, inte tillbaka till systemet med marknadshyror vi hade för hundra år sedan, när Sverige hade Europas högsta hyror. Vi vill hellre se till exempel statliga topplån och andra subventioner till bolag som bygger hyresrätter. Det är reformer som faktiskt skulle leda till att det byggdes billiga hyresrätter.

– Vi vill också att staten tar ansvar för att renovera miljonprogrammen; det vore ett bra sätt att stimulera ekonomin efter pandemin, och på det sättet slipper vi också privata aktörer som bara är intresserade av vinstjakt och renoveräkningar.

Martin Thåström

Marknadshyror

Idag bor cirka tre miljoner svenskar i hyresrätt. Marknadshyror skulle innebära kraftigt höjda hyror för i princip allihop.

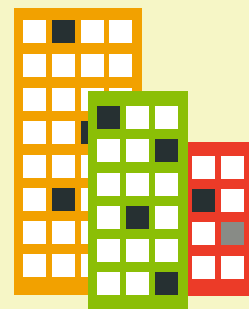
Två utredningar som januaripartierna tillsatt redovisas i början av sommaren. Tillsammans leder de oss in på vägen mot marknadshyror.

I första skedet drabbas de som flyttar in i en nybyggd lägenhet. I nästa skede drabbas alla hyresgäster, eftersom den kollektiva förhandlingsrätten avskaffas.

På sikt hotas

besittningsskyddet, alltså rätten att bo kvar i sitt eget hem. Kostnaderna för samhället kommer stiga kraftigt när allt fler blir beroende av bostadsbidrag och försörjningsstöd.

Att politiker leker med människors hem och trygghet på det sättet är oacceptabelt. Vi behöver inte högre hyror, utan fler billiga hyreslägenheter. Vi i Vänsterpartiet gör därför allt vi kan för att förhindra att marknadshyror blir en verklighet.



Inga-Lisa kunde läsa lusen av hög som låg



Håkan Blomqvist

Arbetshistoriker och folkbildare



Fackligt slit

Alla fackliga hjältar som dagligen sliter vid fronten för sammanhållning kring arbetets värde. Plus den första tussilagon.



Kapitalism

Det kapitalistiska världsmaskineri som mal sönder medmänsklighet och gemensamt ansvar för vår lilla spröda plats i universum.

Nu skulle vi behövt Inga-Lisa Paulsson alltså... Hon var fackföreningsordförande för kommunalarna på Södersjukhuset i Stockholm under 1970-talet. Och kunde ryta ifrån. "Men det gillar väl du, att sniffa i unga flickors trosor", fick sjukhusets personalchef i ansiktet efter att ha krävt ett ungt biträde på städkostnader. Jag undrar vad hon skulle sagt om Svenonius härjningar i Stockholmsvården, Kry-svindlerier och nonchalans mot personal under brinnande pandemi? Eller snarare, det vågar jag inte. Inga-Lisa kunde läsa lusen av hög som låg med ett språk som fick väggarna att rodna. Hon var därtill stor och stark och ingen man muckade med. Helst.

"Men vårt förslag då, när kommer det upp?" Upplärda i skoldemokrati tänkte vi unga vänsteraktivister att motioner i god tid till ett årsmöte borde behandlas. "Vilket förslag? Jasså det, näe det kan vi inte behandla, det är ju helt orimligt." Inga-Lisa bestämde, på sin skånska. "Vi borde väl få medlemsrösta om avtalen!" "Näe, då är det ju ingen mening att förhandla", avgjorde Inga-Lisa. Fackföreningen, sektion 11, hade kanske tvåtusen medlemmar, tjugo kom på mötena, nästan bara kvinnor, från vårdavdelningar, röntgen och tvätten (som brann ner sen). Inga-Lisas rike, sa vi som var vänster.

Och några av gubbarna i maskin tyckte det var ett "kärringfack" och att vi borde bilda en egen, tuffare manlig fackförening. Det stannade vid prat. Just som jag långt senare som arbetshistoriker stötte på lite här och där i arkiven. Som i Stockholms Bomullsarbetare-fackförening 1910 då herrarna Jansen och Wicksell föreslog delning av den unga fackföreningen i en manlig och kvinnlig avdelning: "Var gång kvinnorna har anslutit sig har di manligas inträsen helt och hållet lemnats därhen". Typ bättre löner. Men med de allt värre sviterna av nederlaget i Storstrejken året innan, då LO

förlorade hälften av sina medlemmar, höll inte längre Wicksell "så styft på sitt förslag". I januari 1911 återstod bara fem medlemmar, tre kvinnor och två män.

Vi grälade oss igenom 70-talet, gamla sossar och unga kommunister, men inte alltid utan viss respekt. Som årsmötet när Inga-Lisa stämde upp "Det unga gardet" och tanterna, gamla som våra mammor, drilade högt i refrängen: "Vi vandra fram i täta led, arbetarungdom går du med! Vi är ditt unga garde, du proletariat..." Kanske hade de lärt sig den i SSU på 1940-talet.

Det hade inte vi.

"Vi grälade oss igenom 70-talet, gamla sossar och unga kommunister, men inte alltid utan viss respekt."

Mitt eget liv tog en annan vändning, jag började på veckotidningen *Internationalen*. Inga-Lisa kämpade på några år till. Och vi glömde väl varandra, tills en granne flyttade bort till Marmorgatan, personalhögshuset nedanför sjukhuset. "Jo, Inga-Lisa lever, hon bor högst upp". Som förr, på sjuttonde våningen i sitt örnäste med överblick.

Så sågs vi igen, efter trettio år. En åldrad kvinna med rollator, lätt som en gräspärv, långt ifrån valkyrians kraftpaket, tills kaffet stod på bordet. Då blev jag hastigt till rodnande konfirmand när Inga-Lisa brassade på med grovheter mot högern, gamla chefer, fan och hans mormors mesiga sossar.

"Ja, tack då Inga-Lisa, sköt om dig så ses vi i nästa liv".

Men är du bussig och slår Svenonius en signal först.

Bara Rött

...men *marknadshyror* å andra sidan betyder att hyran höjs med 30-50 procent och då kanske du inte har råd att flytta hemifrån...



L.G.

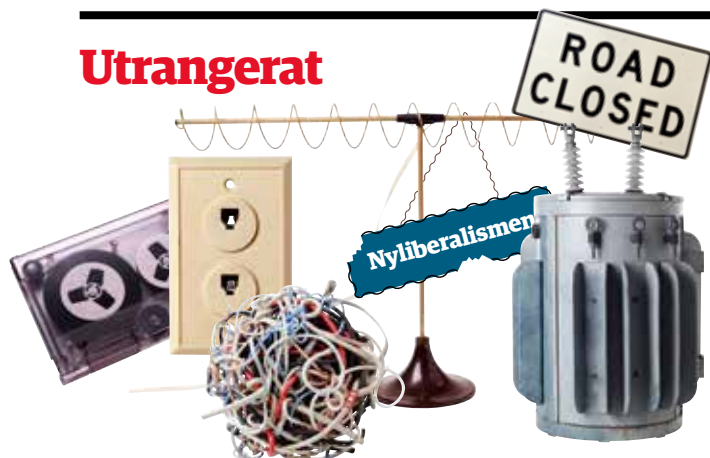
PHOTODISC

Hört från ytterkanten

"Utlis klimatnödläge, satsa på grön jobbomställning, försvara LAS & anställningstryggheten, skapa tryggare jobb och schyssta villkor, mer pengar till kommunerna, stoppa utförsäkringarna, försvara hyresrätten, bygg ut kollektivtrafiken, satsa på ekologiskt jordbruk, närodlat & bra djurhållning."

Vad pratar mittenkanten om?

Utrangerat



DIGITAL VISION

SÄG VAD DU TYCKER - VINN EN BOK!

Vad tycker du var bra i det här numret av Rött? Mindre bra? Vad skulle du vilja läsa om i kommande nummer? Adress och mail på sidan 2.

Du kan vinna: *Vi kommer med hjärta hem till dig*, Återvinningscentralen eller *Vad kommer efter Socialdemokratin?*

Läs recensionerna på sid 31.



Förra numrets vinnare blev *Stig Henriksson*, *Bandhagen Mariann Andersson*, *Örnsköldsvik* och *Johnny Kronwall*, *Falkenberg*. Grattis!

Citatet

För att kunna få PUT* i Sverige krävs att en flykting kan bevisa att hen torterats till döds, återuppstått, tagit examen i bristyrke, lärt sig köa och äta sill, tagit sig hit med tåg (kan Greta så kan Ahmed), samt låtit barna genomgå könskorrigering. Allt annat vore att återgå till 2015.

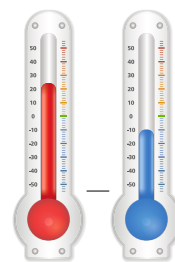
Kenan Habul på Twitter
* Permanent uppehållstillstånd

TIPSA OSS!

Har det hänt något kul på din ort, i din förening eller på din arbetsplats?

Tipsa Rött!

Adress på sid. 2.



Vi tar tempen

Röd och het eller blå och kall? Vem hamnar på plus och vem på minus? Rött vet!

+25 Säg vad man vill om kaptenen på Ever Given, men han visade hur man ger världskapitalismen förstoppning. Genom att proppa igen Suezkanalen med det jättelika fraktfartyget stoppade han upp världshandeln och kostade den globala just-in-time kapitalismen 400 miljoner dollar i timmen. Så ska dom tas!

+5 Esbjörn, 82, som slåss mot Ebba Busch i den beryktade husaffären i Uppsala, där Ebba prompt ska ta över. Styrkekram till Esbjörn. Eller är det egentligen ett avsnitt av Mårran och Tobias vi betraktar?

-5 Den flinande gubbadvokaten, 71, höjde metoo till nya nivåer efter att ha hållit presskonferens där han mest verkade förtjust över att folk skulle tro att han haft något ihop med en 29-åring.

-1 Minns ni vad Putin svarade när Biden svarade ja på en fråga om han anser att den ryske presidenten är en mördare. "Den som sa 't han va't". Putin sa faktiskt så. Och nu väntar vi på Putins nästa viktiga uttalande i den politiska sandlådan.

-15 Martin Lundqvist, vd på Volvo lastvagnar, tilldelar sig själv 20 miljoner i bonus trots att företaget fått 1,7 miljarder i statligt stöd under pandemin.

Magdalena Andersson säger i TV-nyheterna att hon lovar att "titta på det". Men vad hjälper det? "Va gloru på? Har'u käkat blängsylta?" sa man i de gamla pilsnerfirmerna.

Agera istället. Stoppa kapitalets plundring av skattebetalarna!

Syster Koll

Hej Marcus Sundström!

Jag tycker inte att pengar ska tillåtas bestämma över allt



FOTO: PRIVAT

"För mig är en stark demokrati den viktigaste frågan."

Vi säger hej till en nybliven medlem, Marcus Sundström!

Varför gick du med i V?

– Jag har alltid känt att jag hör till vänster, men blev politiskt engagerad på allvar först som 16-17-åring. Föräldrarna är socialdemokrater men Vänsterpartiets partiprogram och ideologi tilltalade mig mer. Jag tycker inte att pengar ska tillåtas bestämma över allt, och jag tycker att gemenskap mellan människor är viktigt.

Vilka är dina hjärtefrågor?

– Som HBTQ-person och icke-vit är de sociala frågorna viktiga för mig; rasism, HBTQ-rättigheter, aborträttigheter. Jag blir upprörd av att se vad som händer i de frågorna ute i Europa, och är bekymrad över att det ska hända även här. För mig är en stark demokrati den viktigaste

Personligt

Ålder: 20 år

Bor: Finnfors

Familj: Fosterföräldrar och deras dotter

Sysslar med: Jobbar på Solkraft

Läser: *Helautomatisk lyx-kommunism*, av Aaron Bastani

Fritidsintresse: TV-spel och programmering

frågan – det kräver jämställdhet för att alla ska få komma till tals, och socialism för att människors behov ska bli viktigare än marknadens.

Hur engagerar du dig utöver ditt medlemskap i V?

– Det blir mest i samtal, framförallt på internetforum. Jag hoppas också att medlemskapet i Vänsterpartiet ska innebära fler chanser att engagera mig!

Martin Thåström

Tio år efter Utøya



I år är det tio år sedan högerextremisten Anders Breivik tog 69 människoliv i sitt attentat mot norska AUF:s sommarläger på ön Utøya. Ali Esbati, Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitiska talesperson, klarade sig från ön med livet i behåll. I boken, *Man kan fly en galning men inte gömma sig för ett samhälle*, som kommer ut i juli i år, väver Ali samman berättelsen om sitt eget liv med en redogörelse för de blodiga timmarna på Utøya.

Ali Esbati reflekterar över hur samhällsförändringar och avhumaniseringen av flyktingar ledde till Breiviks dåd, och över vilket samhälle vi lever i tio år senare.

Pandemin som möjlighet



– Under mina snart trettio år som politiskt aktiv har det varit omöjligt att få gehör för levande skogar, städer utan bilnorm, tåg istället för flyg, stängning av djurfabriker och en ny ekonomisk politik. Men nu – efter pandemin – när vi ska ta oss ur klimatkrisen, är det inte längre omöjligt, utan det politiskt nödvändiga.

Jens Holm, Vänsterpartiets klimatpolitiska talesperson och ordförande i Trafikutskottet är aktuell med sin tredje bok *Pandemin som möjlighet – Så blir återstarten hållbar och rättvis*. I den visar han hur samhället, när det öppnar upp igen, inte behöver slå in på samma gamla kortsiktiga vägar. När pandemin släpper sitt grepp om världen finns istället en chans att byta riktning. En hållbar och bättre värld finns inom räckhåll.

1

I en nyutkommen rapport om den internationella handeln med stora vapensystem återfinns USA på första plats med 37 procent av den samlade vapenexporten, Ryssland ligger tvåa med 30 procent och Frankrike trea med 8,2 procent. Sverige har en femtonde-plats med 0,7 procent.

Källa: fredsforskningsinstitutet Sipri

0

Moçambique: 0 doser. Malawi: 0 doser. Guinea: 25 doser. Ett axplock ur statistiken över fördelningen av vaccinen mot covid-19. I andra änden – vaccin-turismen. Missnöjda rika som vill passera kön i sina höglöneländer flyger till Dubai, Förenade Arabemiraten eller Florida och betalar 300 000 per spruta.

Källa: Läkare utan gränser och ETC



Debutboken *Mitt liv utan dig* har förvandlat Betlehem Isaak till en stridbar röst i egen rätt.

Betlehem Isaak:

Jag har alltid hatat orättvisor

Hon var bara sju år när hennes pappa Dawit Isaak fängslades för sin politiska journalistik. I dag för Bethlehem Isaak arvet vidare genom att själv kämpa mot rasism och sexism. Rött har träffat en ofrivillig aktivist, som tycker att vänstern måste bli modigare.

H

an tar tag i mitt huvud och drar det bakåt. Långsamt närmar han sig mitt ansikte och säger: "nu så, ska du få känna hur din pappa har det i containern." Det är en februarinatt 2012 och jag undrar hur fan jag hamnat här.

Så inledde Bethlehem Isaak, då 26 år, sitt program av *Sommar i P1* 2020. Några månader tidigare hade hon utkommit med den hyllade debutboken *Mitt liv utan dig*, en självbiografisk berättelse om att som barn lämna sitt hemland för att sedan själv bli lämnad av sin far. Den fängslade journalisten Dawit Isaak är Betlehems pappa. Han är i mångt och mycket svaret på frågan hon ställde i radio: "hur fan har jag hamnat här?"

I Sverige, i ett land där hon förstår redan som barn att hon på grund av sin hudfärg inte får vara sig själv, i en offentlighet där hon först började synas och höras för att hon är hans dotter och någon måste ju svara på reportrarnas frågor om när han egentligen kommer att bli fri. Pappa Dawit satte bollen som är hennes liv i rullning. Men idag är Bethlehem lika mycket en stridbar röst för jämlikhet och jämställdhet i egen rätt. Året som gått har i mångas ögon förvandlat henne från "Dawits dotter" till "Betlehem":

– Jag hade inte alls förväntat mig att boken skulle tas emot så som den gjorde, säger hon medan vårsolen skiner in genom caféfönstret i Malmö.

– Mitt fokus hade hela tiden legat på att få berätta min historia, att den skulle komma ut. Den är unik i Sverige, men

i världen är den inte det. Därför kändes det så viktigt att den skulle få nå läsare här.

Varje år försvinner, fängslas och dödas hundratals journalister runt om i världen endast på grund av att de utövar sitt yrke. Enligt organisationen Reportrar utan gränser hölls 387 journalister fängslade under 2020. Bara ibland hör vi talas om deras fall. Nästan aldrig hör vi om deras familjer. Men över hela jorden finns så klart kvinnor och män, flickor och pojkar som förlorat sina livskamrater, mammor, pappor, sysstrar, bröder, döttrar och söner. Det är den berättelsen som är Betlehems. Hon som inte sett sin pappa sedan hon var sju och han tillfångatogs i Eritrea.

Alla kamper har sitt pris

– Jag tror på min pappas rätt att få vara den individ han är, utanför sitt föräldraskap, säger hon om de dubbla känslorna inför att pappan valde det otrygga arbetet som journalist framför att vara med familjen.

– Alla kamper har ett pris. I det här fallet så är priset inte bara hans rätt till frihet utan också min och mina syskons uppväxt. Samtidigt så har han genom sitt fängslande guidat mig. Han kunde ha valt något annat. Ett liv med materiell säkerhet, bra jobb, en familj. Men han såg något som var större än han själv. Han vek sig inte.

Dubbelheten präglar berättelsen i *Mitt liv utan dig*. Läsaren får följa den lilla familjen med mamma, pappa och tre barn från en ganska välmående tillvaro i Eritreas huvudstad Asmara ▶



**"Det blir så
bisarrt. Att
människor
borde hålla ihop
attackerar
varandra."**

till fattigdom och utanförskap i Göteborgs förorter. Ingen kan missa respekten Betlehem har för pappans mod och envishet i att stå upp för vad han tror på. Samtidigt är hon tydlig med sorgen hon känner över att han strax efter millennieskiftet lämnade familjen i Sverige. Ingen av dem ville egentligen vara här, säger hon.

– Tanken var aldrig att vi skulle bo kvar här. Mina föräldrar tänkte inte att vi skulle växa upp i Sverige. De hade ett väldigt bra liv i Eritrea. De var engagerade på flera olika sätt i samhället. Hade ett stort socialt umgänge, gick på teater, konserter. Att komma hit och isoleras blev deprimerande. Det var en svår tid.

Med jämna mellanrum höjs röster i den svenska integrationsdebatten om att människor som invandrat till Sverige borde känna tacksamhet. Bara för ett par

månader sedan satt före detta socialdemokratiska riksdagsledamoten Jan Emanuel Johansson på Youtube och menade just detta. Moderaternas partiledare Ulf Kristersson som medverkade i samma program nickade instämmande åt den gamle Robinsonvinnarens ord. Betlehem Isaak vänder sig bestämt emot den uppfattningen.

– Jag har alltid tyckt att det är konstigt att jag förväntas känna mig tacksam för något som är en mänsklig rättighet, säger hon om att ha vuxit upp i en familj som flytt oroligheterna i Eritrea för Sverige.

– Jag har inte bett om att få komma hit. Det är omständigheter som har fört mig hit, och omständigheter som håller mig kvar. Att jag förväntas känna tacksamhet mot ett helt samhälle är ett konstigt krav. Jag betalar ju skatt, säkert mer skatt än många andra.



– Jag tror att den antirasistiska kampen bara kommer att bli mer och mer effektiv, säger Betlehem.

Hon säger att hon tror att idén om invandrade svenskers tacksamhetsskuld kommer ifrån rasism och okunnighet.

– Sedan tror jag också att många etniska svenskar från arbetar- eller underklassbakgrund känner att de själva fått hjälp från samhället. Då blir det naturligt att de tycker att sådana som jag också borde vara tacksamma. Det blir så bisarrt. Att människor som egentligen borde hålla ihop attackerar varandra.

Brann av ilska

Betlehem har i flera olika sammanhang vittnat om rasism som hon själv utsatts för i Sverige. Från mobbingen i skolan till det våldsamma mötet med polisen som inledde hennes Sommar i P1.

Under en utekväll i Göteborg blev hon nedtryckt på marken, handfängslad och indragen i en polisbuss. En av poliserna använde n-ordet. Hennes redogörelse för händelsen inför stor publik i vårt mest

folkkära radioprogram gav starka reaktioner. Företrädare för polisen gick ut i media och sa att hennes beskrivning inte var begriplig. Många enskilda individer som utsatts för något liknande hade säkert backat i samma situation. Det krävs en särskild kraft för att man ensam ska orka stå upp mot den som behandlat en illa.

– Jag har alltid, sedan jag var barn, hatat orättvisor, säger Betlehem om hur det kommer sig att hon tycks ha den där kraften i sig.

– Jag minns att en av mina vänner i Eritrea inte hade råd att ta med sig mat till lunchrasten i skolan. Jag blev så arg! Jag brann verkligen av ilska. Och det där sitter kvar i mig. Jag blir så arg när jag ser orättvisa och så försöker jag omvandla den ilskan till något gott.

Hon säger att hon ser möjligheten att välja att vara tyst som ett privilegium. Att alla har en plikt att göra vad man kan gentemot människor som har det sämre än man själv.

"Alla har en plikt att göra vad man kan gentemot människor som har det sämre än man själv."





Ofrivillig aktivist. – Varför kan inte min passion få vara odling?

"Inkludering handlar om mer än hur människor ser ut. Det handlar om vilka tankar vi kan tänka tillsammans."

– Jag vill också egentligen bara äta pasta och dricka vin och gå och fika med kompisar. Det skulle vara så skönt att slippa bry sig om hur samhället ser på människor i utsatthet eller människor som är exkluderade. Jag måste göra något. Jag har inget val. I det finns också en sorg. Det är oerhört sorgligt att det här ska behöva vara min passion. Varför kan inte min passion få vara odling?

Frågan är retorisk, givetvis. I ett samhälle utan rasism och sexism och där alla människors lika värde upprätthålls skulle inga ofrivilliga aktivister, som Betlehem Isaak har kallat sig själv, behövas. Men precis som att hon säger att hennes pappas val att verka som regimkritisk journalist i Eritrea krävde mod så krävs det mod att stå upp för antirasism och feminism. Betlehem säger att hon tycker att den svenska vänstern är alldeles för feg när det gäller hennes hjärtefrågor.

– De flesta inom vänstern ser inte ut som jag, de ser ut som du, säger hon och syftar på undertecknads blonda hår och ljusa hy.

– De säger att de kämpar för svarta och bruna människor. Det är inte vänsterpolitik. För mig handlar det bara om att vita ska vara räddaren, och därigenom återigen placera sig i centrum. Vänstern behöver inkludera fler perspektiv. Som det känns för mig nu kommer idéerna till politiken främst från vita medelklassmänniskor som vill bli hjältar genom att "rädda orten".

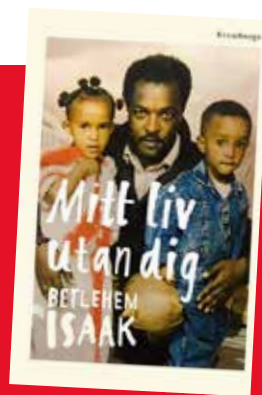
Att Vänsterpartiet nu har en rasifierad kvinna som partiledare i Nooshi Dadgostar säger Betlehem att hon tycker är bra.

Betlehem Isaak

Betlehem föddes 1993 i Asmara i Eritrea. 2000 flyttade hon tillsammans med mamma, pappa och två syskon till Sverige och Göteborg.

2020 utkom hon med den självbio-grafiska romanen *Mitt liv utan dig* (Brombergs förlag). Boken har även blivit en pjäs som heter *Jag är Betlehem Isaak* och spelades vid Angereds teater våren 2020.

Hon studerar statsvetenskap vid Lunds Universitet. På Instagram skriver hon regelbundet om rasism och sexism på kontot @ensvartfeminist.



– Men det räcker inte. Det är inte vad som kommer att göra att folk kommer att rösta på Vänsterpartiet. Inkludering handlar om mer än hur människor ser ut. Det handlar om vilka tankar vi kan tänka tillsammans. För att ett parti ska kunna föra en politik för alla måste den utformas av många olika typer av människor. Men frågan är om vänstern vill ta hjälp av människor som till exempel ser ut som jag. Då krävs det ju att någon som redan är på insidan lämnar plats.

Gå sin egen väg

Skulle hon själv engagera sig partipolitiskt skulle någon först få fråga, menar Betlehem. Hon känner sig i dag inte lockad av att själv gå till ett parti, utan vill hellre, som hon säger, gå sin egen väg.

Hon vet att hon vill skriva mer. Kanske en till bok. Kanske mer för teatern. Säkert är att hon kommer att fortsätta kämpa. Och att hon faktiskt, trots att tiden vi lever i ofta kan framstå som så mörk, ser hoppfullt på framtiden.

– Jag tror att den antirasistiska kampen bara kommer att bli mer och mer effektiv, säger hon.

– Jag vet att högerextremisterna alltid förlorar till slut. Historiskt har de alltid förlorat, i alla länder, i alla sammanhang, oavsett. Det viktiga för mig är att de ska förlora innan de gör för stor skada. Det är dit vi måste komma, och jag ser så mycket fram emot det.

TEXT **SARA MARTINSSON**

FOTO: **PETTER TRENS**

Vad sjutton betyder...

Varan som form och fetisch

När Karl Marx i *Kapitalet* ska beskriva det kapitalistiska systemet, börjar han på ett lite oväntat ställe: med den enskilda varan. Dessa inledande kapitel har förvirrat många.

Dels är de mer filosofiska och abstrakta än de andra kapitlen i boken. Dels: varför börja med något så obetydligt och litet, när man ska beskriva en struktur som styr allt omkring oss?

Den franske filosofen Louis Althusser uppmanade också den ovana läsaren att helt hoppa över hela detta inledande avsnitt – om hen skulle läsa det vore det bäst att ta det sist, efter resten av boken. Många andra har tvärtom hävdade att det är just här som själva kärnan i marxismen finns. Ur detta fåtal sidor har mängder av analyser av allt från vårt rättssystem till den moderna människans existentiella kris tagit sin utgångspunkt.

Analys av varan

Men vad säger då Marx själv – varför börjar han där han börjar? Skälet är till synes enkelt: I de samhällen där det kapitalistiska produktionssättet härskar uppträder rikedom som en ”oerhörd varuanhopning”, den enskilda varan som dess elementarform. Vår undersökning börjar därför med en analys av varan.

Det är alltså som varor vår värld uppträder för oss. Ännu mer exakt: att det första vi möter när vi tittar oss omkring är det faktum att det är just varor vi ser.

Under tidigare epoker köpte människor då och då ett par skor eller en järnsködd spade. De sålde kanske till och från något litet överskott, för att kunna köpa just den där spaden, eller betala sin skatt. Men: tillvaron och livet bestod i första hand av ting som de själva eller deras närstående skapat eller ägde eller förfogade över av hävd. Av och genom sådant levde man.

Under kapitalismen så är situationen den omvända: vi kanske har några dukar som mormor knypplat eller en smörkniv vårt barn gjort i slöjden liggandes i någon låda; den verkligt händige har kanske byggt en altan till sin sommarstuga. Allt annat är varor – saker som andra människor gjort, och som vi köpt för pengar.

Och förstås: för att få de där pengarna har vi även sålt något, nämligen vår arbetskraft. För att få pengar att köpa varor för så behandlar vi ständigt oss själva som ägare av varan arbetsförmåga, som i sin tur är en vara. På detta sätt kommer inte bara tingen omkring oss, utan även nästan allt vi tar oss för att anta varuform, anta formen att vara utbytbara och likformiga. Det är av och genom utbytbara varor vi lever.

Varans fetischkaraktär

För Marx är detta faktum – för det är ett faktum – historiskt specifikt och typiskt för just kapitalismen. Men det är sällan så som saken uppträder för oss: istället tenderar vi att se bytesvärdet och själva utbytbarheten som egenskaper hos själva tingen som sådana, och detta förhållande som något naturligt. Vi glömmer de mycket specifika, kapitalistiska, samhällsliga förutsättningar som krävs för att skapa och ständigt återskapa detta tillstånd.

Detta att själva kapitalismens logik visar sig, men ännu mer döljer sig, i denna varuform genom vilken vi förhåller oss till vår värld och varandra kallade Marx med en berömd formulering för varans fetischkaraktär. I den...*återspeglas också producenternas samhälleliga förhållande (...) som ett samhälleligt förhållande mellan ting, som existerar utanför dem själva.*

Och så har vi alltså kommit varvet runt: själva varan är en ”hieroglyf” som både rymmer och döljer hela det kapitalistiska systemet.

SAM CARLSHAMRE

Sam Carlshamre är doktorand i semitiska språk vid Lunds universitet och tidigare sekreterare vid Centrum för marxistiska studier. Arbetar nu som politisk sekreterare vid Vänsterpartiets avdelning för kommunikation.

Landet runt

Klimatnödläge i Stockholm?

Maria Mustonen är ersättare i Stockholms kommunfullmäktige och i Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Hon berättar att Vänsterpartiet velat utlysa ett klimatnödläge, men att den borgerliga majoriteten, tillsammans med Miljöpartiet, sagt nej.

Varför är det viktigt att utlysa klimatnödläge?

– Det betyder att varje enskilt beslut måste granskas utifrån att det råder ett nödläge. Vad är bra eller dåligt för klimatet? Hur måste vi göra i det här fallet?

Hon tar ett konkret exempel på vad hon menar:

– Femtio procent av alla utsläpp som vi måste minska i Stockholm, kommer från trafiken, det är den allra största enskilda utsläppsposten. För att minska trafiken måste vi bygga ut och prioritera kollektivtrafiken. Det finns ingen annan väg.

– Tunnelbanan går ofta och är snabb. Men för dem som måste åka buss går



det alldeles för sakta, säger Maria Mustonen. En anledning är att det finns för få kollektivfilar, som skulle snabba upp den typen av kollektivtrafik. Men de besluten varken vill eller vågar de borgerliga ta.

– Fler kollektivfilar skulle sakta ner biltrafiken och det vill de inte. De sätter bilen före klimatet helt enkelt. Men om vi hade utlyst ett nödläge så skulle det bli svårare för dem att lägga hinder i vägen för en verklig omställning. Vi föreslår därför också att det tillsätts ett vetenskapligt råd som ska granska stadens beslut från klimatsynpunkt.

Alla måste också ha råd och möjlighet att välja rätt. Därför föreslår V Stockholm att barn- och ungdomar upp till 18 år ska kunna åka gratis och för övriga vill vi sänka biljettpriset.

– Vi måste fråga oss hur olika beslut kommer att påverka och väga in klass, kön och rättvisa. Bara så kan vi också rädda klimatet. Alla måste kunna välja rätt oavsett plånbok.

Podd Västpolitiken



Västpolitiken är en vänsterpartistisk podcast som förklarar Göteborgspolitik. Berätta mer, Annica Sjögren!

– I somras hade vi i Frölunda ett möte med Daniel Bernmar där han berättade vad som hände politiskt lokalt här i Göteborg. Jag och två andra medlemmar tyckte att det vore bra om fler kunde få lära sig om hur politiken fungerar lokalt, och vi tänkte att en podd skulle vara ett bra sätt att nå ut. Det var jag, Annika Enghamre och Karin Jeppsson som startade den, och nu har vi fått förstärkning av Måns Anduri och Johannes Berglund. En annan medlem, Daniel Carlenfors, lånade ut sin studio till oss och bidrog med pepp och goda råd.

– Vi gjorde vårt första avsnitt i augusti och sedan har vi hunnit göra ungefär ett i månaden. Gästerna, som är politiker från kom-

munen eller regionen, får ta ordentligt med plats och verkligen berätta på djupet om sitt arbete. Vi ställer de dumma frågorna som man ibland är rädd för att ställa. Ambitionen är att vi ska lära oss mer om hur politiken fungerar från grunden, och att andra också ska kunna göra det.

Vad har ni för planer för podcasten?

– Nu går vi en kurs genom ABF för att lära oss redigera avsnitten själva. Det är roligt för oss att kunna, och vi tror också att det är bra för partiföreningen om den kunskapen finns. Förhoppningsvis kan podcasten bli lite som ett bibliotek, dit man kan vända sig om man undrar över något och sedan hitta ett avsnitt som ger en ett bra svar. Vi har redan gjort avsnitt om skol- och bostadspolitik, och framöver planerar vi ett avsnitt om marknadshyror. Till sommaren ska vi försöka göra ett avsnitt som reder ut vad feminismen har för roll i lokalpolitiken!

Lyssna på Västpolitiken, finns överallt där poddar brukar finnas!

Nordanstig hemtjänst

När den kommunala hemtjänsten lades ner i halva kommunen Nordanstig innebar det först inget problem.

Två lokala bolag stod för en trygg och uppskattad hemtjänst. Men när det ena inte kunde fortsätta, på grund av den låga ersättningen från kommunen, tog istället ett företag från Sundsvall,

Drakstaden Omsorg AB, över deras verksamhet. Plötsligt började klagomålen hagla in.

– Innan Drakstaden tog över var mer än 60 procent av de anställda i hemtjänsten utbildade undersköterskor, nu verkar det vara färre än 20 procent. Vi hör till exempel om brukare som ska ha givits fel dos av sin medicin, berättar Petra Modée, vänsterpartist i kommunfullmäktige.

Drakstaden gör vinst där ett annat bolag inte klarade sig, helt enkelt eftersom omsorgen blivit sämre.

Vänsterpartiet har krävt att upphandlingen med Sundsvallsbolaget ska följas upp för att kvaliteten för både brukare och personal ska säkras, men Socialdemokraterna och Centerpartiet, som styr Nordanstig tillsammans med ett lokalt parti, har vägrat.

– Vi kan inte gå med på Drakstadens sätt att driva äldreomsorg. De har tagit in ung och oerfaren personal utan fackliga kontakter och fått dem att skriva på ett sekretessavtal där det ingår att de inte får tala illa om sin arbetsgivare. Det bryter mot lagen om meddelarfrihet, och är mycket allvarligt, säger Petra Modée.

– Vi har dessutom hört att personalen inte tillåts skriva avvikelserapporter på arbetstid, vilket betyder att felaktigheter kanske inte rapporteras som de borde. En sådan arbetsmiljö gör ingen trygg, fort sätter Petra. Det är viktigt att vi får till en ordentlig uppföljning på det här, både för brukarna och personalens skull.

Sorsele klarar pandemin

Kjell Öjeryd (V) är kommunalråd i Sorsele efter att Vänsterpartiet fick 36 procent i valet. Sorsele är också kommunen där ingen äldre dött av covid-19, varken på äldreboende eller i hemtjänst. Inger har ens blivit smittad. Inger Stenlund, vänsterpartist och före detta distrikts-sköterska berättar vad hon tror kan vara orsaken.

– Här sköts allt av kommunen, det ger bra koll på allt. Vi har visserligen timanställda, men dessa skolas in på en viss avdelning eller ett visst hemtjänstområde och hoppar inte hit och dit. Vi har nog också mer utbildad personal. Även vårdbiträdena har en utbildning, och inte bara tre dagar, som jag förstätt förekommer i Stockholm. Sedan har alla gått kurser i basal hygien och anhöriga har fått tidsboka sina besök. Och vi har förstås använt skyddsutrustning.



Men var det inte brist på det?

– Nej, vi hade ju lager och laddade upp lite extra dessutom, säger Inger Stenlund.

Hon är glad över de extra miljarderna som Vänsterpartiet såg till att få fram tillsammans med M och KD.

– Det är jätteviktigt för oss. Vi kanske kan införa 35 timmars arbetsvecka och erbjuda heltid för fler!

I Sorsele har man också fått en hel del ensamkommande och flyktingfamiljer att stanna i kommunen. En del jobbar på heltid, andra på halvtid, men man är på rätt väg.

– Vi märkte att en del inte klarade att gå på SFI på heltid, berättar Inger Stenlund. De har inte den studievevanan. Istället har de fått gå halvtid på SFI och arbetstränat resten av tiden. På så sätt har de haft lättare att komma in i samhället och även lära sig svenska. Det är bra för landets näst minsta kommun att flera nyanlända har stannat här!

Stångådalsbanan

Stångådals- och Tjustbanan, som går mellan Linköping och Kalmar, respektive Västervik, ska inte längre klassas som av riksintresse. Det föreslår Trafikverket, men Vänsterpartiet Kalmar län protesterar. De menar att tågsträckorna har en ljus framtid både som ett grönt alternativ för regionens industri när det gäller tunga transporter, men också som en del av effektivare och klimatsmartare pendlning. Att nedgradera banorna på det sättet riskerar att innebära en lång

och plågsam avfolkning för inlandskommunerna som är beroende av dem, anser Vänsterpartiet Kalmar, som menar att en satsning på järnvägssträckorna skulle leda både till ett minskat beroende av flyget, och till möjligheter för fler kommuner att vända en negativ befolkningsutveckling.

Vi på Rött kan bara hålla med; järnvägen är en viktig pusselbit för en grön ekonomi, och glesbygdsdöden måste upphöra. Låt banorna behålla sin riksintressestatus!





Gängvåldet på gatan och våldet i hemmen har samband vi borde lyfta mer, menar Gudrun Nordborg, jurist och kvinnokämpa som tagit över Jonas Sjöstedts stol i riksdagen.

Juristen och kvinnokämpen Gudrun Nordborg: – Prioritera frågan om mäns våld mot kvinnor och barn!

Gudrun Nordborg, feministen, aktivisten och brottsoffer-juristen från Umeå, ersätter Jonas Sjöstedt i riksdagen. Hon tänker bidra med ett långt livs kunskaper om kvinnors och barns rättigheter och se till att frågan om mäns våld prioriteras inför valet 2022.

När jag intervjuar Gudrun den här förmiddagen har det varit ännu ett nyhetsinslag i radio om att mäns våld mot kvinnor ökar under pandemin. Utsatta kvinnor, och barn, stängs inne med sina förövare och dessutom förövare som kan skylla på restriktionerna för att hindra kvinnan från att gå ut och träffa vänner eller anhöriga: "Nej, du kan inte träffa din mamma, då riskerar du att smitta mig" har blivit en del av den förtryckande repertoaren, enligt kvinnojourerna.

– Pandemin tvingar oss på nytt att inse att det här våldet finns i mångas vardag, säger Gudrun Nordborg på zoomlänk från Umeå.

Med sina 74 år är hon tredje äldst i riksdagen, efter Barbro Westerholm (L) och Thomas Hammarberg(S). Det märks att Gudrun är starkt präglad av 70-talets "allt-är-möjligt-vindar" när den feministiska rörelsen började ta form och kvinnor krävde jämställdhet både inom och utanför hemmet. Rörelsen blev även stärkt av att trycket underifrån, med protester, demonstrationer och strejker, också kunde manifesteras i konkreta reformer.

Gudrun Nordborg är högutbildad jurist utan att krångla till saker, hon jobbar på, sida vid sida med andra, och hon creddar hela tiden dem hon jobbat med under samtalet.

– Eftersom jag är ny har jag ibland mycket att läsa in till justitieutskottet, som de andra redan är insatta i, men då tar jag rygg på Linda Snecker och så har vi en fantastisk politisk sekreterare, Anastasia von Born, till hjälp, säger Gudrun Nordborg.

Hennes expertområde är brottsofferfrågor men hon vill också bidra på andra politiska områden som klimat och "norrlandsfrågor".

Just nu hoppas hon mycket på en lagrådsremiss där barn som bevittnat våld mot till exempel mamma, syskon eller husdjur ska betraktas som brottsoffer fullt ut, bli målsägande på "juridiska".

– Jag har agerat i många år för en sån reform, och det känns så starkt att jag troligen får vara med om att förverkliga den, säger Gudrun Nordborg.

Världsbilden förändrades

På 70-talet när hon började engagera sig i frågan om mäns våld mot kvinnor var det många som sa "nu ljuger du" när hon och andra tog upp det.

– Min egen världsbild förändrades. Jag var tidigt berörd av klass, utifrån min uppväxt i Karlshamn som var fattig, och erfarenheter jag har gjort som klassresenär. Men den makt som kön kan laddas med insåg jag inte förrän då.

**"Alla
förändringar av
makt, på grund
av klass eller kön,
måste börja på
golvet."**



Kvinnohus. En sak som Gudrun Nordborg är mäktigt stolt över är att hon var med i kvinnohusockupationen i Umeå 1983.

Det feministiska uppvaknandet kom med närheten till kvinnojourerna och alla förtroenden från kvinnor.

– Där kom arbetskamrater, grannar, barndomsvänner och berättade om erfarenheter så då tränger sig våldet nära in på, men många säger fortfarande: det har jag aldrig märkt. Och det gör man ju inte heller om man aldrig vågar kolla av det på riktigt, eller fråga: Varför är du så nedstämd? Vad är det där för blåmärke? De flesta kvinnor som lever med en kontrollerande och våldsam partner har inte ens blåmärken, utan kan reagera genom att bli mer slutna, och uppfattas som tråkigare.

– Jag brukar ta som exempel i undervisningen: Om jag skulle ha varit utsatt för ett rån eller en misshandel på gatan så har jag ju inga problem med att berätta det för mina arbetskamrater eller vänner, och de skulle kolla upp och fråga: hur går det, hur känns det, klarar du av att gå på den där gatan igen? Men när det gäller övergreppen i det privata är offret rädd att inte bli trodd.

Nu finns ett stort politiskt intresse, särskilt från högern, kring våldet mellan unga män i förorter, det så kallade gängvåldet. Vad säger det dig?

– Jag skulle säga att det är viktigt att se sambanden. Vad har de gängkriminella haft för upplevelser av våld under uppväxten? Varför frågar vi inte vilka våldsupplevelser de här pojkar

Gudrun Nordborg

Gör nu: Riksdagsledamot, suppleant i justitieutskottet.

Tidigare: Lärare vid Socialhögskolan, universitetslektor vid rättsvetenskapliga institutionen på Umeå Universitet, ordförande i Kvinnohusföreningen, informationschef vid Brottsoffermyndigheten, författare till flera läroböcker och antologier om kvinnors och barns rätt, bland annat *Kvinnors rätt*, *Makt & kön* och *13 perspektiv på kvinnors rätt*. Sedan 2010 juris hedersdoktor vid Samhällsvetenskapliga fakulteten på Umeå universitet.

och unga männen haft som barn? Såna yttranden kommer då och då från både forskare och poliser, men det är som att detta aldrig får fäste. Vi måste ju förstå att våld i hemmet också öppnar för våld i samhället. Det skapar en ökad risk för att våldet blir ett maktmedel också för dem.

Att koppla ihop det privata våldet i hemmen med våldet i det offentliga, ser du att det är en uppgift för oss i vänstern som vi måste bli bättre på?

– Ja vi behöver bli bättre på det även vi. Själv försöker jag få in det i våra motioner och påpeka det i utskottet, men arbetet mot våldet måste prioriteras på alla nivåer, också ur brottsofferperspektiv. Vi måste bli bättre på att ta hand om barn som drabbats, ge dem betydligt bättre stöd och hjälp så att de kommer ur sina trauman. För att hjälpa barnen måste vi också stödja mödrarna. Och ifrågasätta prioriteringen av gemensam vårdnad och umgänge med en våldsam förälder. Vilket annat brottsoffer kan vi pressa att träffa sin förövare?

Nu kommer rapporter om att kvinnojourerna är nästa välfärdsområde som privatiseras. Kommentar?

– Det har ju funnits en förhoppning i kvinnorörelsen att de offentliga institutionerna skulle lära sig problematiken och successivt ta över de ideella jourernas arbete, men när de inte lär sig och ändå vill ta över, och dessutom gör kvinnors skydd till marknad, så blir det ju katastrofalt för de utsatta kvinnorna och barnen.

När de ideella jourerna tappar inflytande och resurser stärker det pappans makt, menar Gudrun Nordborg, och ofta används barnen som ett sätt att behålla makten över kvinnan.

– Jag tycker att den analys man kan göra och som jag brukar göra när jag föreläser, vilket jag ju fortfarande gör, är att vi låtsas en jämställdhet som inte finns.

Historiskt har makten över kvinnor i det privata flyttats från fadern, som bestämde allt över dottern, till den äkta maken ”tills döden skiljde dem åt” till att kvinnan i vår nutid har rätt till skilsmässa och separation, menar Gudrun Nordborg.

– Men om du har barn med mannen som använt våld mot dig och/eller barnet ligger ändå stor makt hos mannen. En man kan svika sitt barn, barnet har inget rätt att träffa pappa om inte pappa vill, men barnet är oftast tvunget att träffa pappa om pappa vill!



Organisering. Umeå är en röd och väldigt feministisk stad. Det beror enligt Gudrun Nordborg på att kvinnorörelsen på 70-talet hade en stark basorganisation i Kvinnor och arbete i Västerbotten, som förgrenat sig i mer aktivism i nya generationer.

Vänsterpartiet är ju ett socialistiskt och feministiskt parti, det ska vara lika viktigt. Du som varit aktiv feminist så länge, hur tycker du det stämmer?

– Jag tycker inte att feminismen har den viktiga och fördjupade plats som den borde ha, inte i Vänsterpartiet heller. Klass är självklart att vi ska prata om och vi kan prata om teoribildningar om ekonomi och socialism, men feminismen då? Många säger: jag är för jämställdhet. Men det är inte feminism. Jämställdhet är en målsättning. Varför är vi inte jämställda och varför kommer vi inte framåt? Här finns också spännande teorier.

– Vi måste jobba mer rörelseorienterat, nerifrån och upp. Alla förändringar av makt, på grund av klass eller kön, måste börja på golvet, nere i de levda verkligheterna. Sedan kan det stiga uppåt.

Till sist Gudrun, du är från Umeå, liksom Jonas Sjöstedt. Vad är grejen med Umeå, varför är Umeå både så rött och feministiskt?

– Det hänger ihop med flera saker. Här fanns väldigt starka röda rörelser på 70-talet och de har fortsatt jobba sedan dess. Kvinnorörelsen har också varit stark. Det hänger ihop med att vi varit bra på att organisera oss. Vi hade en stor basorganisation,

som hette Kvinnor och arbete i Västerbotten. Organisationen förgrenade sig i flera – kvinnor för fred, kvinnojourerna och kvinnohusföreningen, som alla fortsätter att leva.

En sak som Gudrun är stolt över är att hon var med i kvinnohusockupationen i Umeå 1983.

– Många hade ju småbarn och jobb och vi trodde att vi skulle klara en helg, men det bara växte. Det höll på i tre månader och vi gjorde många aktioner och debatter. Det var en fantastisk tid, det satte spår, det inspirerade både politiskt och till forskning om makt och kön.

Huset revs tyvärr; det kom 60 poliser mot sex kvinnor, berättar Gudrun med ett snett leende.

– Men då hade vi fått möbler och pengar som gåvor så att vi kunde hyra en sjurummare och fortsätta verksamheterna. Och sedan blev det ett kvinnohus på riktigt när vi fick en annan gul villa av kommunen.

– Umeå har nu en av Sveriges äldsta och bästa kvinnojourer, som också har byggt på samverkan över generationer; flera av de äldsta är kvar, och nu är det nya tjejer och kvinnor som har anslutit, säger Gudrun Nordborg.

TEXT: ÅSA MATTSSON

FOTO: ELIN BERGE

- Ja oro

Peter Månsson har genom åren sett hur fiskeindustrin förändrats och arbetstillfällen försvunnit till följd av den politik som förts.

g är verkligen lig för min bygd

I Simrishamn har hamnen, fiskenäringen och sillen varit en motor för bygdens ekonomi sedan 1200-talet. Men med ett storskaligt fiske som köper upp de kustnära fiskebåtarnas kvoter och gör fiskmjöl av den sill som kunde varit mat på bordet, kan den eran snart vara över.

D

et är två veckor till påsk. Peter Månsson, produktionsansvarig på fiskberedningsföretaget Skillinge Fisk-Impex, står utanför sitt kontor i hamnen och blickar ut över en tom och ödslig lossnings- och lastyta.

– Vid den här tiden på året brukade lastbilar-na stå på rad för att köra ut sillinläggningar till de svenska påskborden. Det kändes som man gjorde något betydelsefullt för Sverige. Men så blir det nog aldrig mer.

Han minns när han var en liten påg, som han säger, då det arbetade runt 500 i Simrishamn bara inom fiskeindustrin. Sedan tillkom alla jobb i värdekedjan på land, som elektriker, smeder, åkare, skeppshandlare och fiskebutiker. Idag är det uppskattningsvis 70 i Simrishamn som jobbar inom fiskenäringen.

Hur blev det så här? Vad gick snett? Och har det gått snett? Eller ska man tolka det som en naturlig utveckling där lönsamhet och marknadskrafter fått styra?

Fiskepolitik och fiskeregleringar är komplicerade grejer och det finns lika många uppfattningar om vad som är rätt och fel som antal sillar i Östersjön. Men en sak tycks de flesta vara rörande överens om. Roten till det onda ligger i de säljbara kvoter på sill som infördes för tio år sedan och som i stort sett har raderat det kustnära konsumtionsfisket.

Av all sill och skarpsill som fångas i Östersjön idag går endast fem procent till matfisk. Resten fiskas upp av stora båtar som ligger och trålar veckor i sträck utan att gå in

i svenska hamnar. Och när de är klara åker de direkt till Skagen och landar fisken som uteslutande blir fiskmjöl till laxodlingar i Norge. För att producera ett kilo lax krävs ett uttag på mellan ett och ett halvt och två kilo sill och skarpsill från Östersjön. Nästan ett kilo fisk går alltså förlorat på vägen. Proportioner som är långtifrån hållbara.

Kustnära konsumtionsfisket försvunnit

– Det märkliga är att när man införde det pelagiska* kvot-systemet, var det för att fiskarna själva ville ha det så. För att få ekonomi i sitt fiske. Så då fick de de här kvoterna av staten genom ”hav och vatten” (Havs- och vattenmyndigheten, reds anm.), säger Peter Månsson och skakar på huvudet.

– Och de betalade inte en krona för kvoterna. Det är som att alla arrendebönder i landet, som betalt en årligt arrende för att bruka sin jord, helt plötsligt säger: ”Nej min själ, nu vill vi inte betala mer för den här åkern, nu vill vi ha den gratis.” För att sedan kunna sälja gratismarken till grannen för massor av miljoner. För det är så det har fungerat. Det är obegripligt att staten gör så med sina resurser. Det är ju för fan som att dela ut hela Malmberget och gruvdriften.

De säljbara kvoterna – eller ITQ-systemet som det formellt heter – är nu inne på sitt elfte år efter att ett nytt tioårsavtal påbörjades 2021. Systemet infördes på Island redan 1985, senare kom det till Norge, Danmark och 2009 till Sverige. I alla dessa länder har det kustnära konsumtionsfisket i stort sett



Peter Månsson. - Inget parti jobbar hårt för de här frågorna.

* Pelagisk fisk

kallas de arter som befinner sig i den fria vattenmassan i stim, till skillnad från demersala arter som lever på eller nära botten (som torsk). Det svenska pelagiska fisket bedrivs framförallt efter sill/strömning, skarpsill och makrill.

försvunnit. Så det fanns ett facit. Myndigheterna hade gott om länder och konsekvenser att jämföra med.

– Jag minns bilder från Island. Det var en skeppskyrkogård på land. 200 båtar och förmodligen 200 familjers inkomster som var puts väck. Alla kvoter var uppköpta av större båtar och allt föll som ett kort-hus. Sedan var det Danmarks tur. Det gick bara på några år så var all beredningsindustri på Bornholm nedlagd. De fick gå från hus och hem. Rakt ut i arbetslöshet. Jag känner en själv som gick och hängde sig, berättar Peter.

Förutom att många jobb försvinner på land finns det en annan negativ effekt med systemet som borde bekymra Sveriges finansminister. I Sverige äger skepparen personligen sin kvot men i Danmark måste kvoten knytas till ett bolag. Därför har de som köpt upp lejonparten av de svenska kvoterna – en handfull familjeföretag med fäste i Göteborgstrakten – låtit danskregistrera sina bolag för att få tillgång till både de svenska och danska kvoterna.

– De fiskekvoter som vi tilldelas av EU, som är ett värde för den svenska staten och för oss alla, de



Filé. Christopher Mahan jobbar som skärare på sillfilélinjen.

fiskas upp i svenska vatten men skattas för i Danmark. Aktiebolaget Sverige förlorar massor av intäkter varje dag, säger Peter Månsson.

Han berättar om en vän som tidigare drev ett fiskberedningsföretag i Blekinge. Företaget tog emot runt 600 ton sill och skarpsill varje år från den lokala fiskebåten (att jämföra med det storskaliga fisket som idag drar upp 300 ton sill på ett hal på några timmar). Med den volymen höll han igång 15 anställda. När fiskaren en dag valde att sälja sin kvot till det storskaliga industrifisket fick vännen lägga ner verksamheten och samtliga anställda fick gå.

Miljöpartiet lyfte inte ett finger

Peter Månsson tar oss med på en rundtur i produktionen. Han visar var och hur fisken fileas, hur den röks, men även hur små sillfiléerna de får in numera är. Så små att många grossister reklamerar dem. Men vad ska de göra? Han kommer in på politik och hur besviken han är på miljöpartiet.

– Isabella Lövin lyfte inte ett finger under sin tid som miljöminister för att lösa de här problemen, trots



Produktion. All sill som Skillinge Fisk-Impex bereder kommer från Peter och Johnny Söderbergs två båtar.

att hon skrivit boken *Tyst hav***. Jag framförde det till henne en gång, att nu har du ju chansen att göra nåt åt saken. Å andra sidan är det inget parti som jobbar hårt för de här frågorna, men känslan är att engagemanget är större längre ut på vänsterskalan.

EU:s fiskepolitik är roten till det onda

Idag finns det bara två fiskebåtar kvar i Simrishamn som inte har sålt sina sillkvoter. 100 procent av sillen som Skillinge Fisk-Impex bereder och filear kommer från dessa två båtar.

– De brinner för samma saker som vi. De vill att deras fisk ska gå till konsumtion och ut i handeln. De är stolta för sitt jobb och vad de åstadkommer. Det handlar om yrkesheder. De har styrt sitt fiske mycket efter behovet i land. Men om de två båtarna lägger ner är det adjöss med hela vår sillavdelning, säger Peter Månsson.

Båtarna ägs av bröderna Peter och Johnny Söderberg som är skeppare på varsin båt. Förutom att de sysselsätter fem personer per båt håller de med sina fiskleveranser igång ett 60-tal personer på land i Simrishamn.

Nere vid kajen, högt upp i fartyget Courage sticker en grabb ut huvudet i en fönsterglugg. Det är Alexander, Peter Söderbergs son. Peter Söderberg är fjärde generationens fiskare i släkten. Han hoppas att Alexander ska ta över och föra yrket vidare in i den femte generationen, men Alexander är tveksam och Peter förstår honom.

"Tumskruvarna spänns åt allt mer på oss som satsar på konsumtionsfiske. Vi känner massiva påtryckningar från alla håll och kanter."

– Tumskruvarna spänns åt allt mer på oss som satsar på konsumtionsfiske. Vi känner massiva påtryckningar från alla håll och kanter. Reglerna gynnar inte alls det kustnära fisket. Våra två båtar är faktiskt de enda kvarvarande i mellanstorleken i hela Östersjön som fiskar konsumtionsfisk. De andra har gett upp, säger han. ➤



Familjeföretag. Peter Söderberg är fjärde generationens fiskare och hoppas att hans son, Alexander Söderberg, ska ta över och föra yrket vidare.

**** Tyst hav**

Tyst hav – Jakten på den sista mat-fisken, av Isabella Lövin, handlar om överutnyttjandet av fiskbestånden i svenska och utländska vatten.

Peter Söderberg tycker inte att det är de stora båtarna som ska klandras för utfiskningen.

– De gör egentligen inget fel. Det är EU:s fiskepolitik som är roten till det onda. Och Havs- Vattenmyndighetens passiva hållning. Ett annat problem är att reglering av kvoterna alltid ligger ungefär tre år efter. Det som införs nu gällde ett tillstånd vi hade i Östersjön för flera år sedan.

Från och med 2021 sänkte EU de tillåtna upptagen av sill med 36 procent. För att få lönsamhet i en redan pressad situation försöker Peter och hans bror Johnny vara kreativa.

– Vi går ut mer sällan för att hålla nere kostnaderna och så försöker vi ta tillvara på allt så ingenting går till spillo.

Förr kunde de i utsatta lägen när volymerna blev för små köpa tillfälliga kvoter av de stora hajarna. Eller som Peter Månsson uttrycker det: ”Vända sig till kvotbaronerna med mössan i hand”. Men den möjligheten finns inte längre.

– De senaste åren har det inte funnits något överskott att förhandla om. Och med sänkningen på 36 procent är det helt kört.

Hur har Simrishamn som ort påverkats av denna nedgång av fisket?

– Jag kallar Simrishamn staden som ”Hav och Vatten” glömde. De bryr sig inte om oss på den här sidan, det är västkusten som gäller, och de verkar inte fatta vilka negativa konsekvenser kvotsystemet får för många samhällen här på östkusten. Jag satt ju med när reglerna togs fram. Moroten för oss var att vi skulle få en regional kvot och säkra konsumtionsfisket. Vi förstod inte konsekvenserna. Men nu när man ser hur illa det gick borde man tänka om, säger Peter Söderberg.

Vesa Tschernij är fiskestrateg på Marint centrum i Simrishamns kommun. I dessa tider jobbar han mest hemifrån, men idag har han kommit in till kontoret i hamnen för vår skull.



Peter Månsson
visar upp hur små
sillarna har blivit.



Skeppare. Peter Söderberg och hans bror Johnny är de enda som inte sålt sina sillkvoter.



Sill. Endast fem procent går idag till matfisk.

– För två år sedan när vi pressade generaldirektören för Havs- och Vattenmyndigheten fick vi svaret: ”Det enda vi har att utgå från är ett beslut från 2008 där det står att marknadskrafterna ska styra”. Hav och Vatten tolkar det som att det syftar på lönsamheten på just fiskebåtarna. Men vi anser att det borde gälla hela marknaden, hela värdekedjan. Och när vi frågar varför det inte gör det, har de faktiskt inget bra svar. För det är ingen som på allvar har funderat eller tagit sig an dessa frågor, säger Vesa Tschernij och fortsätter:

– Fast om politikerna bara gick in och sa: Nej bort med att det är marknadskrafterna som ska styra allena, det är sjömatproduktionen som ska vara prio ett, då skulle allt vända i ett slag.

Vesa Tschernij känner för fiskarna i Östersjön som han menar har kämpat i konstant motvind sedan 70-talet och att de känt sig instängda i Östersjöns problematik med rykten om höga dioxinhalt. Inte som västkustfiskarna som haft alternativfångster i Nordsjön och Atlanten.

– De har sill och torsk. Punkt slut. De har hela tiden haft känslan att det här kommer sluta illa. Så deras inställning har varit: Hur göra för att kunna hänga med så länge det går, och dessutom få en slant när det är över.

Hur viktig är fiskeindustrin för Simrishamns kommun och vad skulle det innebära för orten om den dog ut?

– Det är en jätteintressant fråga. Marint centrum har jobbat med de här frågorna sedan 2010. Vi har studerat omvärlden och försökt se vad vi kan göra för att vända utvecklingen. Vi har en konstant dialog med myndigheterna, politiken och näringen.

Redan 2006 hade fisket minskat så pass mycket i Simrishamn att kommunen ställde sig samma fråga som många andra utsatta kuststäder. Vad ska vi göra med hamnen? Ska vi bygga lyxbostäder eller ska vi ha fisket kvar? Så det beställdes en ekonomisk utredning för att ta reda på hur mycket fiskeindustrin och hamnen tillsammans genererade i kronor till kommunen. ▶

”Det enda vi har att utgå från är ett beslut från 2008 där det står att marknadskrafterna ska styra.”

Vesa Tschernij, fiskestrateg på Marint centrum i Simrishamns kommun. Båtarna i bakgrunden är Peter och Johnny Söderbergs.

"Antingen går de i konkurs eller så säljer de sina kvoter. Vad tror du att de väljer?"

Rapporten visade att de tillsammans omsatte 350 miljoner kronor och sysselsatte 280 mansarbetsår vilket innebar att de var kommunens näst största arbetsgivare.

– Jag menar att det var den egentliga startpunkten för tanken: Vad är egentligen Simrishamn utan sitt fiske? Ska vi verkligen ge upp detta frivilligt? säger Vesa Tschernij.

Hållbart fiske

Nu blickar Simrishamn framåt mot en ny inriktning för hamnen. Där fisket blir mer ekologiskt och tillsammans med andra marina näringar bildar ett kluster som bygger på en cirkulär ekonomi, men där det traditionella fisket fortfarande är ryggraden.

– Vi måste hitta ett sätt att ersätta de stora volymer-na med fisk som inte kommer in längre med en annan typ av ekonomi. För om vi fiskar hållbart, och tar hand

om hela fisken och gör det attraktivt för konsumenten, så kan vi också höja priset. Folk är redo att betala lite extra om de vet att de inte bidrar till utfiskning.

Men vilken strategi kommunen än väljer måste man först ta itu med det grundläggande problemet menar Vesa Tschernij. Kvotsystemet. Först släcker man elden, sedan ser man till att bygga ett nytt stadigt hus.

– Så länge man inte halverar eller stoppar det här storskaliga trålfisket kommer statusen på sillbestånden bara blir sämre och sämre. En dag tar de beslutet att minska kvoterna igen. Kanske med ytterligare 36 procent. Hur tänker Peter Söderberg och hans bror då? Till sist finns det ju bara två alternativ. Antingen går de i konkurs eller så säljer de sina kvoter. Vad tror du att de väljer?

TEXT: **MAGNUS ERLANDSSON**

FOTO: **EMMALISA PAULY**

Vi behöver fråga oss vilken sorts fiske vi vill ha

Elin Segerlind, Vänsterpartiets riksdagsledamot i miljö- och jordbruksutskottet

– Kvotsystemet vi har idag samlar fisken hos ett fåtal aktörer, precis som artikeln beskriver. Systemet bygger på en orättvis fördelning av en gemensam resurs, och vi i Vänsterpartiet vill att kvotsystemet ses över och ersätts. Vi behöver fråga oss vilken sorts fiske vi vill ha, vad som är mest värdefullt för Sverige. För

Vänsterpartiet har svaret under många år varit det lokala kustfisket. Det är ett bättre fiske, men också ett som tydligt utvecklar kustsamhällena. Samtidigt lider allt fiske av en lägre tillgång och vi måste också förstå att vi riskerar att stå med döda hav om vi inte förvaltar dem bättre.

FOTO: JESSICA SEGERBERG



Har socialdemokratin fortfarande en roll att fylla?



Vad kommer efter socialdemokratin?

Jenny Andersson (Verbal förlag)



BOK. Är det någon poäng med socialdemokratin idag? Så kan Jenny Anderssons grundläggande undran skrivas. De konkreta skälen till att den uppstått tycks henne givna: genom decennier av nyliberalism administrerad av socialdemokrater i desperat jakt på "marginalväljare", har rörelsens bas i en egen politik och ett eget projekt försvagats, och lämnat spelrummet öppet för "populism". I mycket blir texten också ett försvar för Reformisternas program: vi måste bli mer som förr – då kommer det att bli som förr.

Till skillnad från Reformisterna försöker Andersson däremot fundera på villkoren för och meningen med ett sådant återuppväckande. Samtidens viktigaste motsättning är enligt Andersson alltså den mellan "teknokrati" och "populism". I den splittringen finns orsaken till socialdemokratin kris, men också nödvändigheten av dess återkomst. Socialdemokratin superkraft

är nämligen, menar Andersson, just att skapa en "upplyst massa", att förena det sanna med det populära.

Tyvärr stannar hon i princip där: vid ett slags folkrörelseformalism. Men som Andersson själv påpekar är förutsättningarna inte desamma idag som då. Den eviga tillväxten, som gör alla nöjda, är långt ifrån given i klimatförändringarnas tidevarv, och den nationella klasskompromissen mellan arbete och kapital är av allt att döma ett avslutat kapitel. Båda förstås nödvändiga förutsättningar för den klassiska socialdemokratin blomstring.

Slutsatsen blir också något tafatt: framtidens socialdemokrati måste vara samma, men också en helt annan. Det är inte utan att det gamla jiddisch-talesättet faller en i minnet: oyd di bobbe volt gehat a bord, volt zi geven a zeyde – om farmor hade haft skägg hade hon varit farfar.

Sam Carlshamre



Vi kommer med hjärta hem till dig

Elliot Baron (It-Lit)



BOK. I korta prosastycken och ännu kortare dikter berättar Baron om att arbeta inom äldreomsorgen. I ett hundratal korta texter avhandlas ensamhet och svikande kroppar. Det hade känts exploaterande om det inte varit för värmen mot de äldre och ilskan mot tiden som aldrig räcker till. Det är verklighet och vardag, för många både livet och yrkeslivet, ändå har jag svårt att orka med mer än ett par berättelser i rad.

MT



Återvinningscentralen

Ulrika Linder (Galago)



SERIEALBUM. Som Diskbänkstecknaren, på Instagram, tecknar Ulrika Linder det kaotiska familjelivet. I *Återvinningscentralen* är det arbetet som läggs under blick och penna. Och vad hittar hon där? Ett rävhuvud, ett fotbad, tusen möjliga missförstånd, arroganta typer, konflikter och tankvärda iakttagelser när vi står där allihop och slänger. Det tar lite tid att ta sig igenom albumet för en behöver ta många skrattpauser.

ÅM



Singulariteten

Balsam Karam (Norstedts)



BOK. Det här är ett andlöst vackert, sorgligt och starkt verk. I den första delen går en kvinna runt i en turiststad som nästan slukats av öknen. I den andra delen får vi följa en kvinna vars barn dött. I tredje delen berättas om hur arbetsförmedlingen i Sverige anser att hennes sargade kropp nog blir svår att sälja in på arbetsmarknaden. *Singulariteten* är en plats i ett svart hål där avstånd upphört. Den här boken kommer mycket nära.

ÅM



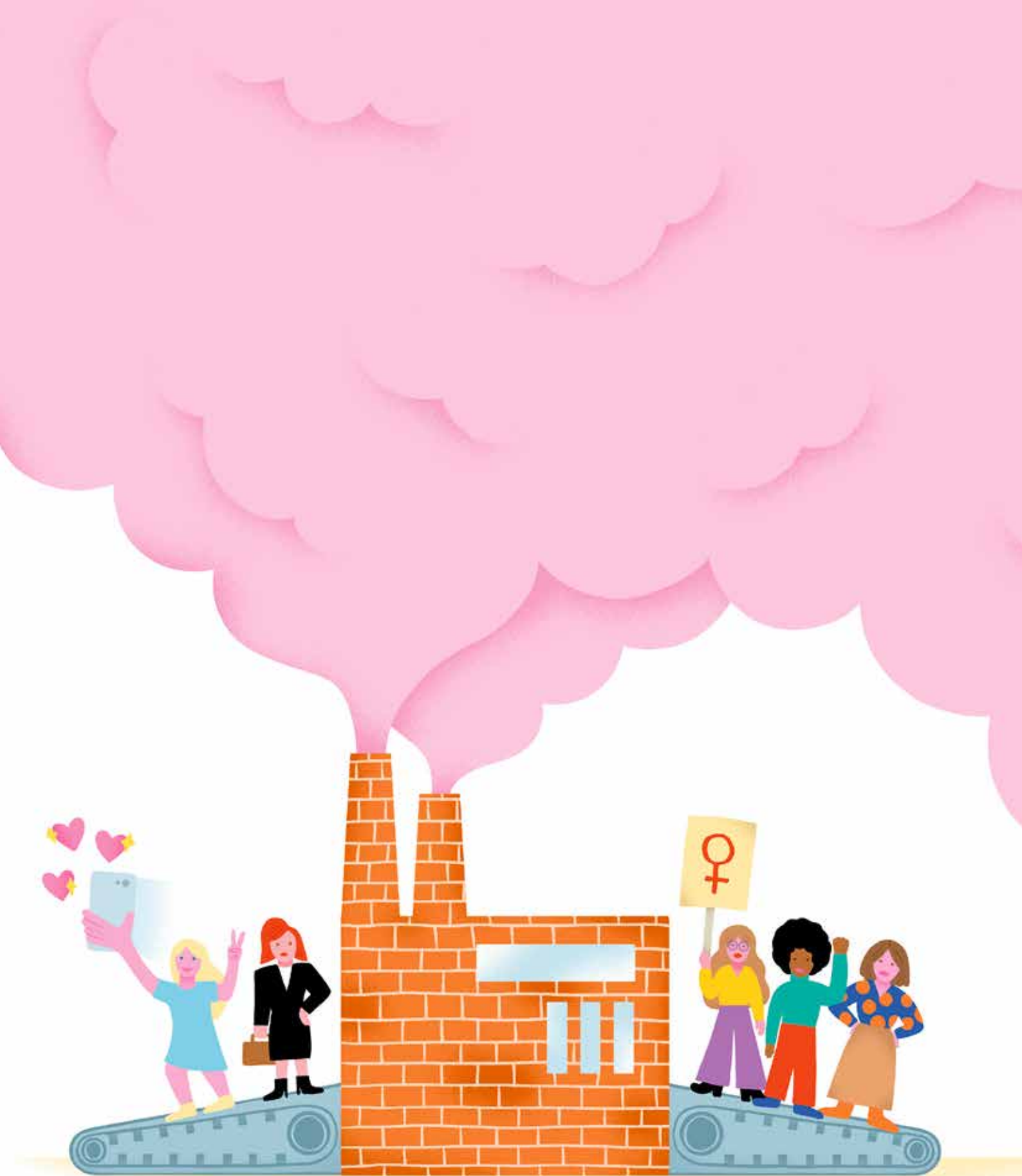
Dag före röd dag

Maria Frensborg (Kaunitz-Olsson)



BOK. Efter mord i småstäder är väl medelklassångest Sveriges mest uttjatade romanämne, men *Dag före röd dag* biter ändå. En planerad flygresa skapar en existentiell kris hos huvudpersonen. Id och superego, ideal och verklighet krockar. Frensborg låter skickligt sin huvudkaraktär balansera mellan frånstötande och sympatisk, och ser både det sorgliga och det absurt komiska i hennes skamligaste hemligheter.

MT



Nyliberalismen försvagar feminismen

Vad händer med det feministiska uppdraget i en tid som präglas av nyliberalism, där politiken tappar makt och samhället alltmer drivs som ett företag? Rött har träffat Evelina Johansson Wilén, lektor i genusvetenskap och kulturjournalist, som ser ett ökande medvetande om klassamhället i feministiska kretsar.

L

ängs med det allt brokigare feministiska demonstrationståget – från 70-talets paroller om *systerskap* och *sida vid sida* – till vår tids *min kropp är min* och *trygga rum* – så glider nyliberalismen med tonade rutor, beredd att haka på, exploatera och förvandla feminismerna till sin favoritmedborgare Homo Economicus, en stark kaxig kvinna utan belastande behov.

Kanske kul för en influencer eller entreprenör men det går rätt illa ihop med de flesta människors liv, inte minst om du är födande kvinna, fattig pensionär som är utsliten efter ett långt arbetsliv i vården, ung tjej som varit utsatt för våldtäkt eller en ung transperson som behöver könsbekräftande vård.

Evelina Johansson Wiléns avhandling *Mellan jaget och världen – Feminism och etik under nyliberala villkor* (Tankekraft förlag 2019) bygger på ett tjugotal intervjuer med svenska feministiska aktivister och på tankar och texter av de politiska tänkarna Chantal Mouffe, Wendy Brown och Nancy Fraser, som alla tre skrivit mycket om kopplingarna mellan feminismen och nyliberalism från både en amerikansk och global horisont.

Evelina Johansson Wilén skriver utifrån svenska förhållanden. Sverige som genom utförsäljningen av den gemen-

samma välfärden numera är en av de mest nyliberala ekonomierna i världen. Och nyliberalismen är även jämngammal med den identitetspolitiska rörelsen i Sverige, enligt Evelina Johansson Wiléns avhandling.

Skiftet i feminismen

I avhandlingen intervjuas bland andra Harriet, 70, som bekräftar att skiftet i feminismen från kollektiv till jag-fokus kom på 80-talet och förstärktes på 90-talet med hyllandet av ”entreprenören” och att det var viktigt med kvinnor i näringslivets styrelserum, men därefter vidtog en mer komplex förgrening av olika feministiska riktningar och kamper.

I Evelinas avhandling berättar också Kim, som arbetar på förskola, om hur hon funderade mycket på hur hon skulle kunna arbeta normkritiskt innan hon började. Hur hon skulle behandla flickor och pojkar som ramlade på gården likadant. Hur hon skulle visa att pojkar kan vara Lucia utan att de andra barnen tyckte det var konstigt. Hur hon skulle arbeta för att bryta snäva könsmönster.

När Kim väl började arbeta på förskolan, under nedskärningarna och privatiseringarna, visade det sig att hon knappt hade tid att fundera på någon normkritisk pedagogik, än mindre praktisera den. Hon och de andra i personalen var så få och stressade så när något barn i gruppen ramlade på



gården fick de vara nöjda om de överhuvudtaget hann dit och hjälpa barnet.

– Jag tycker den berättelsen är så talande för den spänning som råder i feminismen och hur avgörande det är att inte glömma den antikapitalistiska kampen, hur viktigt det än är att fortsätta kämpa med HBTQ-frågan, funktionsvariation, ekologi eller antirasistisk feminism, säger Evelina Johansson Wilén.

Brist och överflöd

Nyliberalismen är, med Evelinas ord, etiskt utarmad, i meningen att det är den ekonomiska logiken som styr medan etiska, politiska och moraliska värden är kraftigt nedprioriterade. Samtidigt är den helt mättad av etik och moralism och pekar ut enskilda individer som helt ansvariga. Det handlar om självförverkligande, vem "du" vill vara. Hur "du" skapar dig själv, vad "du" gör.

– Sammanfattningsvis har nyliberalismen både en brist på värden och samtidigt ett överflöd. Det är just spänningen där emellan som kan innebära att feminismen som ju är väldigt intresserad av "det personliga är politiskt" både kan utmana nyliberala värden, men också mata dem! poängterar Evelina Johansson Wilén.

Nancy Fraser är den feministiska filosof som står Evelina Johansson Wilén närmast. Fraser är socialist och feminist och gör en skarp distinktion mellan det hon kallar "statuskamper", som handlar om erkännande inom ramen för det rådande systemet, och klass som handlar om omfördelning eller förändring av själva det ekonomiska systemet.

– Fraser har också förändrats, säger Johansson Wilén. I tidiga texter från 90-talet beskriver hon ganska tydligt att statuskamper ändå kan ha ett visst utrymme inom den kapitalistiska ordningen vilket gör att de grupper som driver statuskamper har svängrum. Det har också skapat konflikter mellan grupper som vi ser spår av idag, där utsatta grupper jämför sig med varann och riktar ilska mot varann; ni får det bättre medan vi bara får det sämre.

– Men det som Fraser har sagt nu de senaste åren, som jag tycker är så övertygande argument, det är att de här statuskamperna också är beroende av de ekonomiska förutsättningarna, av det ekonomiska systemet. Det är kopplat till klass. För vi kan ju få formella rättigheter till abort, eller till könsbekräftande vård, men om aborterna kostar, om du själv måste betala för könsbekräftande behandlingar och kirurgi, vad är dessa rättigheter värda om den offentliga sjukvården håller på att falla sönder?

"För att de statusorienterade kamperna verkligen ska bli kamper som alla som vill kan ta del av måste vi ha ett samhälle som präglas av ekonomisk rättvisa."



Spelar det roll vem som sitter vid symaskinen? Och vem som har på sig girlpowertröjan? Självklart, men i och med att den feministiska rörelsen blivit mer internationell skapas också fler möten och insikt om hur marknadsmekanismerna styr.

Det visas ju tydligt redan idag, menar Evelina, att människor som hamnar i de situationerna att de inte får könsbekräftande vård, hamnar i en extremt utsatt situation och kan tvingas sälja sin kropp för att ha råd med operationer till exempel.

– Man kan inte separera de här kamperna. Utan kamp för ett gemensamt ägt och drivet välfärdsamhälle, med bra vård för alla, finns begränsat utrymme för en kamp för till exempel rätten att få könskorrigering vård eller abort. Det riskerar att bara bli rättvisa för de en procenten!

– För att de statusorienterade kamperna ska kunna blomma ut, verkligen bli kamper som alla som vill kan ta del av, måste vi ha ett samhälle som präglas av ekonomisk rättvisa, säger Evelina Johansson Wilén.

Skulle du som ung feminist säga att det finns ett ökat medvetande om de här kopplingarna nu jämfört med för ett par år sedan?

– Absolut! Jag är ju engagerad i flera internationella feministiska sammanhang, och jag tycker att vi särskilt ser det när det gäller de stora kvinnostrejckerna de senaste åren. Jag skulle säga att de utmärks av att de verkligen länkar samman de här kamperna. Just det faktum att den feministiska rörelsen har blivit mer internationell i och med att man möts, bland annat på sociala medier, så blir det naturligare att se vad som förenar oss och det är ju att vi alla lever i ett kapitalistiskt system men där skapas också en förståelse för hur vi placeras olika, hur kvinnor i till exempel Sydamerika befinner sig i annan situation än här, men att de här situationerna ändå hänger ihop.

På den nya politiska Gal-Tan-skalan så menar många inom vänstern att det är problematiskt att just den vertikala stapeln som spänner mellan traditionella och nationalistiska uppfattningar och alternativa och gröna, tar alltmer fokus från höger-vänster konflikten som handlar om klassintressen och ekonomi.



Vad säger du till dem som vill betona höger-vänster-konflikten och anser att de här statuskamperna tar för mycket energi för vänstern, utan tillräckligt resultat?

– För mig är det avgörande att verkligen tydliggöra att den här klasskonflikten, som vi måste fokusera mer på, inte handlar om en klassreduktionism, utan att det ständigt handlar om att driva de här statuskamperna också. Visa att grupper som utsätts för förtryck som inte är direkt ekonomiskt ändå har anledning att se hur deras kamp hänger samman med klassamhället.

Nyliberala krafter har även aktivt använt sig av de nya kamperna för att boosta sina varumärken på marknaden, så kallad ”pinkwashing” eller när det gäller miljön ”greenwashing”.

– Även här vill jag använda Nancy Fraser som lyfter att även vänstern och feminismen på 70-talet anammade en USA-baserad frihetsdröm om en individuell frihet, också från staten, som senare kunde utnyttjas av nyliberalismen. Det var viktigt då, ingen stat, ingen överhet skulle säga åt mig vad jag skulle göra. Men pendeln har svängt. Nu är den gemensamma välfärden kraftigt nedbantad och krackelerad och nu efterfrågas stabilitet och bastrygghet, menar Evelina Johansson Wilén.

– Nu är vi i en annan situation och jag menar att vi har anledning att fundera över förhållandet till staten också från feministiskt håll. Vad som hänt är ju att nyliberalismen har underminerat det gemensamma, och nu måste den feministiska kritiken omformulera sig och se: vilken är vår gemensamma fiende?

Rädsla att göra och säga fel

I avhandlingen lyfts också den osäkerhet och rädsla för att göra fel och säga fel som de yngre feministerna berättar om i Evelinas intervjuer med dem. Men är det verkligen något nytt? Det har väl funnits ”kommissarier” i vänstern förr också, folk som blivit utslängda från möten för att de sagt fel eller blivit rättade för att de skrivit fel på demonstrationsplakaten?

– Det är en intensifiering snarare än något helt nytt, men att unga feminister hindras att agera av rädsla för att göra och säga fel, är ändå allvarligt. Själva rädslan för att få kritik när man ska utföra en politisk aktion eller ordna ett samtal, kan göra att man kanske inte gör något alls. De jag har talat med pekar ju själva ut det som ett problem och det säger också något om det individualiserade politiska klimat som skapats – varför är vi så rädda för att få kritik? Kritik i sig är ju inte ett problem i en politisk rörelse!

– Jag tror att problemet med kritik idag har mycket att göra med tidsandan, att även politiskt engagemang blir en sorts prestation, en tävling. Det blir en plats där man ska visa att man har koll och är duktig. Det är inte ett gemensamt lärande eller en plats där man får vila i det kollektiva utan ytterligare en arena där vi ska visa oss kompetenta. Man måste förstå den rädslan för kritik i att vi har ett samhälle där det är så mycket fokus på den enskilda prestationen. Man är rädd för att misslyckas och rädd för att uteslutas, och det gäller även feministiska sammanhang.



Finns det ljusningar bland de nya generationerna feminister, ett ökat medvetande som kan få bukt med rädslan för intern kritik du beskriver?

– Ja, för tio år sen gick folk ut ur rummet när någon uttryckte en annan åsikt. Men nu sitter man kvar och tar debatten. För bara ett par år sedan var det mycket mer introspektivt på mina föreläsningar på universitetet; ”du använder fel ord, därför vill inte jag sitta här”, och liknande. Men de senaste åren har de diskussionerna blivit färre och mer marginella. Självklart är diskussionerna viktiga men de får inte bli de enda diskussioner som vi för. Jag upplever att de i 20-årsåldern som är aktiva idag är medvetna om det ekonomiska systemet, det finns en krismedvetenhet som får en att titta utåt och uppåt, snarare än att den politiska konflikten ska äga rum inom ens eget avgränsade rum.

– Alla de som jag allierar mig med politiskt kommer inte att leva upp till exakt allt som jag vill politiskt, men tillräckligt mycket för att vi ska kunna jobba ihop om några avgörande saker som förenar oss.

TEXT: ÅSA MATTSSON

ILLUSTRATIONER: KARIN SÖDERQUIST

Evelina Johansson Wilén

Fil dr och universitetslektor vid institutionen för genusvetenskap Örebro Universitet. Disputerade på avhandlingen *Mellan jaget och världen. Feminism och etik under nyliberala villkor* (Tankekraft förlag) i november 2019.

Studerar nu internationella kvinnostrejker och jämställdhetsintegrering inom svenska forskningsråden med fokus på frågor om relationen mellan politik och vetenskap.

Arbetar även som kulturjournalist och kritiker samt är redaktionsmedlem för Socialistisk politiksteoretiska tidskrift *Röda rummet*.



FOTO: CARL WILÉN

Skamligt att Sverige väljer patentskydd

Att Sverige och EU vägrar att släppa på patenten på covidvaccin är ett moraliskt, epidemiologiskt och ekonomiskt haveri.

I en pandemi som denna är det bara en sak som kan skydda oss alla – att alla får tillgång till vaccin. Inga vaccinpass i världen kan ändra på det. Därför är det allvarligt att vaccineringen mot covid går trögt. Det går alldeles för långsamt i Sverige och Europa. Ännu trögare går det i den fattigare delen av världen. Ett hundratal länder, med Sydafrika och Indien i spetsen, kräver därför att patentskyddet på covidvaccinet slopas. Då skulle den globala vaccineringstakten kunna öka markant. Det borde vara en självklarhet att vi går samman för att bekämpa pandemin som skördat många dödsoffer, skapat stor psykisk ohälsa och lamslagit hela länder och ekonomier i mer än ett år.

Men såväl Sverige som EU vägrar att släppa på patentskyddet. Detta trots att EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i april förra året, vid en presskonferens med Världshälsoorganisationen, högtidligt sa: ”Vi måste ta fram ett vaccin. Vi måste producera det och distribuera det i alla världens hörn. Vaccinet ska bli vår allmänna egendom.”

I verkligheten väljer EU att gå på de stora läkemedelsföretagens linje och trycka på vikten av att skydda patent. Det är en oförsvarlig hållning som bromsar initiativ för ökad produktion, snabbare leveranser och framgångsrika vaccineringssprogram – både i Europa och globalt. Produktionskapaciteten räcker inte till i Europa, samtidigt som ett stort antal anläggningar i andra länder skulle kunna producera vaccinet, bara vi släppte på patent och garanterade den nödvändiga tekniköverföringen.

Det är extra stötande när de europeiska läkemedelsföretagen i detta fall fått miljardtals euro i offentliga medel för att ta fram vaccin – allmänhetens pengar som företagen nu kan stoppa

i egna fickor, medan stora delar av världens befolkning måste ställa sig sist i kön och bara kan hoppas på att en dag få vaccinet.

Att vägra släppa på patentskyddet är ett såväl moraliskt som epidemiologiskt och ekonomiskt haveri. Det innebär att vi aktivt avstår från att rädda alla de liv som vi faktiskt kunnat och förlänger pandemin. Den långsamma vaccineringstakten i Europa och resten av världen leder till att viruset fortsätter cirkulera och mutationer som kanske inte täcks av vaccinet riskerar att bildas. Att EU-kommissionens byråkrater står ohälsosamt nära den europeiska läkemedelsindustrin har bevisats gång på gång. Men vi måste kräva av svenska och europeiska folkvalda att de sätter folkhälsan först när vi befinner oss i en global pandemi.

Man undrar hur en svensk regering ledd av socialdemokrater och miljöpartister resonerar när de går emot de länder som vädjar till oss i den rika delen av världen att ta vårt ansvar och se till att även andra länder får snabb tillgång till billigt vaccin. Hur kan det vara viktigare att blidka de stora läkemedelsföretagens aktieägare än att bekämpa den globala pandemin?

Sanningen är att om världens rikare länder ville skulle den globala produktionen av covidvaccin kunna öka markant över hela världen. Istället väljer de att ta strid för läkemedelsföretagens patentskydd. Skamligt.

MALIN BJÖRK

EU-PARLAMENTARIKER

LORENA DELGADO

ERSÄTTARE I RIKSDAGENS NÄRINGSUTSKOTT

KARIN RÅGSJÖ

VÄRDPOLITISK TALESPERSON

En tidigare version av texten publicerades i Svenska Dagbladet den 10 mars.



**ALLA TJÄNAR
PÅ ATT ALLA
SNABBT FÅR
COVIDVACCIN.**

**SKRIV UNDER UPPROPET!
NOPROFITONPANDEMIC.EU**

GUE/NGL
THE LEFT IN THE EUROPEAN PARLIAMENT

**#VACCINE
EQUALITY**

Vaccinrättvisa. EU-parlamentets vänstergrupp The Left ställer sig bakom medborgarinitiativet No Profit on Pandemic som bland annat kräver att patentskyddet på covidvaccinet tas bort.



Ulrika Linder är tecknare med en magisterexamen från Valand och har de senaste sju åren jobbat extra som återvinningsarbetare. Hon debuterar nu som serietecknare med sin bok *Återvinningscentralen*, där hon med massor av humor skildrar livet bland brännbart, mjukplast och en flådd krokodil.

– Att jobba på återvinningscentral har varit en bra balans till kulturvärlden, det är en spännande plats med en brokig skara kollegor, berättar Ulrika innan hon påminner om att alltid läsa skyltarna ordentligt, och fråga om man är osäker på var något ska slängas.

Se fler av Ulrikas verk på hennes Instagram, @diskbankstecknaren!